

DIENST

Macht en onmacht in pastorale begeleiding

Als de scheiding een feit is ...

Groeien in kleine groepen (2)

Fraude met diaconale gelden?

55e jaargang nummer 3

juni
2007

In dit nummer

31 Redactioneel	Rien van Dongen
Ouderlingen	
Ouderling en huisbezoek	Peter van de Kamp
Bijbel op bezoek	
'Ook ik veroordeel u niet'	Corne Alderliesten
Gemeentepastoraat/diaconaat	
Groeien in kleine groepen	Elly Volkerink-de Vries
Pastoraat	
Als de scheiding een feit is....	Inenke Dongen
Diaconaat	
Gebedspunten bij Millenniumdoelen	Dirk-Albert Prins
Kerkelijk werkers	
Preventie van seksueel misbruik	Henk Geertsema
Persbericht	
LPB gaat uitzenden via kerktelefoon en internet	
Ambtsdragers	
Kerk zichtbaar en relevant in de samenleving	Jan Haverman/ Dirk-Albert Prins
Diaconaat	
Nabije Naasten en Diaconaat Dichtbij	
Ambtsdragers	
PERSBERICHT	Ineke Dongen
Pastoraat	
Kerk als Algemeen Nut	Ds. H.J. Messelink
Steunpunt gemeente opbouw	
Macht en onmacht in de pastorale begeleiding	Jeannette Buitenhuis
Diaconaal steunpunt	
Fraude met diaconale gelden?	Dirk-Albert Prins
Mededeling	Rien van Dongen

DIENTST

55e jaargang 2007
nummer 3
juni 2007

DIENTST geeft concrete toerusting en ondersteuning, gericht op de dagelijkse praktijk in de gemeente, ten behoeve van bijzondere pastorale en/of diaconale taken in de gemeente. DIENTST richt zich op ambtsdragers, predikanten, kerkelijk werkers en het gemeentepastoraat/diaconaat binnen de gereformeerde kerken (vrijgemaakt).

Redactie:

Gerdien Bredenhoff - redactieassistent
Peter van de Kamp, Zwolle
Rien van Dongen, eindredacteur
Jacqueline van der Ziel-Visser, Zwolle
Henk Geertsema, Zwolle

Redactiesecretariaat:

Ebel Geertsema
Kameelvlinder 16
3822 AR Amersfoort
Telefoon: (033) 480 16 60
E-mail: ebel@geertsema.com

Administratie:

J.A. Kieft-Boersema
Catharinadaal 33, 6715 KA Ede
fax (084) 716 54 15
E-mail: administratie.dienst@kiefte.net

Nieuwe abonnees en adreswijzingen dienen **schriftelijk** aan de administratie doorgegeven te worden.

Betaling van abonnementsgeld te voldoen na ontvangst van acceptgiro of factuur.

Abonnementsprijs: € 7,20 per jaar.

Gironummer 4921087
t.n.v. Stichting Dienst, Ede

Artikelen uit Dienst zijn op cassette beschikbaar voor mensen die een leeshandicap hebben.
Info: Stichting De Luisterpost / Bralectah, Zwolle
(038 - 427 04 48). E-mail: lpb@gbouw.nl

ISSN 0167 - 2401

Artikelen in Dienst zijn digitaal
beschikbaar via de website:
www.blad-dienst.nl

Redactioneel

"Een laatste maal..."

Rien van Dongen

Al weer bijna vier jaar mocht ik vanaf deze plaats ieder nummer van Dienst openen. Een redactioneel. Soms wat korter, soms wat langer.

Net een gewone ambtsperiode...

Zo'n periode van vier jaar lijkt net op een gewone ambtsperiode. Meestal ook vier jaar. Soms wat korter, een enkele keer wat langer. Uit deze woorden begrijpt u het misschien al: deze eindredacteur houdt het bijna voor gezien. En door het zo te formuleren is er gelijk het verschil met een ambtsperiode en het redacteurschap van Dienst: in het ene geval een periode die door anderen bepaald wordt, in het andere iets waar je zelf voor kiest.

En dat is misschien gelijk een heel verschil. In de dienst van de kerk mag je weten geroepen te zijn door de gemeente. Nu weet ik wel dat daarover verschillende opvattingen rond gaan. Maar ook wel iets dat meer van deze tijd is, nl. de vraag of het allemaal past in je agenda. En soms ook, als er wat spanningen zijn in de gemeente, of een gebrek aan inspiratie, de neiging om een terugtrekkende beweging te maken.

Aan de andere kant...

In verschillende redactioneeltjes gaf ik aan dat ambtswerk een voortreffelijke taak is, iets waar je naar mag staan, waar je naar mag uitkijken en naar toelevan. Dat is nogal wat. Vanuit mijn omgeving kwamen er dan wel vragen: meen je dat nu echt, Rien? Antwoord: ja zeker! Werk in de gemeente van Christus is mooi werk. Vooral als dat in de gemeente gedragen wordt door gebed. Binnenkort zal het in veel gemeentes weer wisseling van de wacht zijn. Voor veel ko-

ninklijke of presidentiële paleizen is dat een dagelijks terugkerend ritueel dat veel toeristisch bekijks oplevert. In de kerk iets minder ritueel, maar ook een moment om bij stil te staan. God zorgt voor zijn gemeente als hij daaraan ambtsdragers wil geven. Zorgers voor de gemeente, op meerdere manieren.

Wisseling van de wacht...

Ook bij Dienst wisseling van de wacht. Na vier jaar weer eens tijd andere dingen te gaan doen. In het colofon kunt u zien dat de laatste tijd op meerdere posities sprake is van dergelijke mutaties. Fijn dat het mogelijk is dat er steeds weer mensen zijn die bereid zijn om anderen op te volgen. De een neemt afscheid, de volgende staat klaar. Anne Jan Kruijsenga uit Hardenberg neemt het eindredactionele stokje over. We wensen hem al het goede in die rol.

Afscheid

Uit de column op de laatste bladzijde van dit nummer zult u opmerken dat we ook afscheid nemen van Pieters, onze columnist. In uiterst vaardige pennestreken wist hij op aangename wijze onderwerpen uit ambts- en gemeenteleven aan de orde te stellen. Hij heeft een andere job, uit de column kunt u opmaken welke, en daarin is helaas geen tijd meer voor een maandelijks column.

Alle lezers van dit blad wens ik het goede, in ambtswerk of gewoon gemeentelid zijn.

Ouderlingen

Ouderling en huisbezoek

Een terugblik op huisbezoek -2-

Peter van de Kamp

In het eerste nummer van deze jaargang maakte ik een start met een terugblik op artikelen in Dienst in 2005 en 2006 over het huisbezoek. In dat eerste terugblik-artikel heb ik een vraag vooraf aan de orde gesteld. Het punt in geding was/is dat er situaties zijn ontstaan waarin de ouderlingen niet meer altijd zelf alle gemeenteleden bezoeken en evenmin altijd overal huisbezoek brengen. Daar hoort de vraag bij: klopt dat wel? Want Kerkorde en Bevestigingsformulier zeggen en gaan ervan uit dat de ouderlingen dat wel moeten doen.

Ik heb erop gewezen dat artikel 21 van de Kerkorde (en dat geldt ook voor het Bevestigingsformulier) vooral bedoelt vast te leggen dat de ouderlingen (samen met de predikanten) verantwoordelijk zijn voor de pastorale zorg in de gemeente. De Kerkorde wil garanderen dat de ouderlingen ervoor zorgen dat gemeenteleden (een minimum aan) pastorale zorg ontvangen. In de gemeente van Christus moet gewaarborgd zijn dat er pastoraal voor mensen wordt gezorgd en het moet duidelijk zijn wie daar verantwoordelijk voor is.

De cruciale vraag is daarom: wordt in plaatselijke kerken waarin ouderlingen samen met gemeenteleden actief zijn in het pastoraat, recht gedaan aan de bedoeling van artikel 21 van de Kerkorde? Mijn antwoord is 'ja'. Die verantwoordelijkheid van de ouderlingen is onveranderd, ook al doen zich in de concrete uitvoeringspraktijk van die pastorale zorg veranderingen voor (zoals bijvoorbeeld meer vormen van onderling pastoraat).

Soorten pastoraat

Die soorten hangen samen met de persoon van de pastor. Er zijn meestal drie groepen 'kerkmensen' actief in het pastoraat:

1. Vanouds (in de gereformeerde traditie) zijn de ouderlingen actief in het pastoraat, op basis van hun ambtelijke verantwoordelijkheid (ambtelijk pastoraat).
2. Naast de ouderlingen is de predikant actief in het pastoraat. Hij krijgt vaak de wat lastiger en meer gecompliceerde situaties 'voorgeschied' omdat hij professioneel geschoold is voor het pastoraat. In de afgelopen jaren is er nog een 'professioneel' op het toneel verschenen: de pastoraal werker (professioneel pastoraat).
3. En er zijn gemeenteleden die zich op de een of andere manier bezighouden met pastoraat (onderling pastoraat).

Het ligt eigenlijk voor de hand dat deze drie soorten pastoraat rekening met elkaar houden. Een ouderling houdt er rekening mee dat er behalve zijn ambtelijk pastoraat ook onderling pastoraat en professioneel pastoraat plaatsvinden in de gemeente, net zoals het voor een predikant goed is om te weten dat er behalve zijn professioneel pastoraat ook gewerkt wordt in het onderling pastoraat en in het ambtelijk pastoraat.

Het profiel van de ouderling

Als ik nu wat meer inzoom op de ouderling,

In het grootste deel van de twintigste eeuw zijn de ouderlingen de 'uitvoerders' van het pastoraat via het huisbezoek. Dat was ook (globaal gesproken) de praktijk in de eeuwen ervoor. Artikel 21 in de herziene Kerkorde (1978) is artikel 23 in de oude Kerkenordening (1905) waarvan de formulering teruggaat op de tekst die vastgesteld werd door de Synode van 's Gravenhage-1586. In de oudere 'redacties' zijn huisbezoek en avondmaal ('Nachtmaal') aan elkaar gekoppeld, een koppeling die in de herziene Kerkorde (1978) is losgelaten (zie www.kerkrecht.nl). Het herziene Formulier werd definitief vastgesteld door de Synode van Arnhem-1981. Het gaat terug op een formulier dat door de Synode van Kampen-1975 aan de kerken werd gepresenteerd. Dit bevestigingsformulier gaat terug op een formulier waartoe de Synode van 's Gravenhage-1586 het initiatief nam (zie C. Trimp, *Formulieren en gebeden. Een beschrijving van de liturgische formulieren en gebeden in het gereformeerde kerkboek*, [Van den Berg] Kampen 1978, 63-66).

dan is de vraag wat nu de specifieke pastorale taken van de ouderling zijn. Anders gezegd: wat is het profiel van de ouderling voor de huidige situatie van het pastoraat? Ik zou dan willen noemen:

- De ouderling is samen met zijn mede-ouderlingen (en de predikant) verantwoordelijk voor visie, beleid en organisatie inzake het pastoraat in de gemeente.
- De ouderling stimuleert en motiveert gemeenteleden tot pastorale activiteiten.
- De ouderling brengt, wanneer dat nodig is, zelf pastorale bezoeken (die hij afstemt op het onderling pastoraat en het professioneel pastoraat in de gemeente).
- De ouderling is samen met zijn mede-ouderlingen verantwoordelijk voor het toelaten van doopleden en catechumenen tot de doop en/of tot het doen van geloofsbelijdenis en verricht de daaruit voortvloeiende pastorale taken.

Nogmaals: dit profiel is afgestemd op de

verantwoordelijkheid en de taak van de ouderling in het pastoraat. Dat betekent dat het huisbezoek een plek heeft binnen dit profiel en ook voortvloeit uit dit profiel. De aspecten-3 en -4 geven aan dat de ouderling bezoeken aflegt, waarbij aspect-4 de meer specifieke bezoeken noemt, terwijl het huisbezoek hoort bij de pastorale bezoeken van aspect-3. Het huisbezoek is historisch gezien een belangrijke vormgeving van het pastorale contact tussen ouderlingen en gemeenteleden – een adequaat instrument van het ambtelijk pastoraat, vooral met het oog op pastorale zorg die een meer individueel karakter heeft, toegespitst op de persoonlijke situatie van een gemeentelid. Het ambtelijk pastoraat kan als volgt omschreven worden: als ouderling, op basis van de door kerkenraad en gemeente gegeven ambtelijke verantwoordelijkheid voor visie, beleid en organisatie inzake het pastoraat, gemeenteleden voorgaan in de lijn van de zorg van Christus en hen vanuit Gods evangelie aansporen, bemoeiden en corrigeren in hun geloofsrelatie met de drie-enige God door middel van persoonlijke gesprekken.

Met deze notities heb ik een kader geschetst om met elkaar na te denken over het huisbezoek als instrument van het ambtelijk pastoraat.

Enkele typering

Laat ik proberen met enkele typering van de artikelen van Margé Buitinga weer te geven (in 53/4 van 2005, 54/1 en 54/3 van 2006).

(1) Oorsprong en doel van het huisbezoek

- De oorsprong van het huisbezoek ligt in de bezoekpraktijk van de oude kerk (Augustinus deed bezoeken aan huis; dan gaat het over de vierde eeuw). In de zestiende eeuw werd het huisbezoek in ere hersteld. Het kwam in de plaats van de oorbiecht, die op haar beurt de plaats ingenomen had van het bezoek aan huis in de eerste eeuwen.

- Het oorspronkelijke doel van het huisbezoek (volgens Calvijn en het Convent van Wezel) is om gemeenteleden, met het oog op de viering van het avondmaal, te onderwijzen, te bemoedigen en terecht te wijzen inzake hun geloofskennis en levenswandel.
- In de huidige situatie wordt de relatie tussen huisbezoek en avondmaal niet of nauwelijks benadrukt en beleefd. Ook het onderwijzen krijgt minder accent. Het bemoedigen en het terechtwijzen van gemeenteleden zijn gebleven, maar dan meer in het kader van een geloofsgesprek over het leven met God en de betekenis daarvan voor het alledaagse leven.

(2) Gezamenlijk verder...

- Bij de huidige stand van zaken wordt van de ouderlingen verwacht dat zij door middel van het huisbezoek de gemeenteleden met het Woord van God vertroosten, vermanen en onderwijzen. Bovendien dragen zij er naar vermogen zorg voor dat de sacramenten niet ontheiligd worden. Het lijkt niet mogelijk om al deze taken in een anderhalf uur durend bezoek, één keer per jaar, uit te voeren.
- Er is een tendens om pastoraat meer vanuit de gemeente zelf te benaderen. In die context zou toerusten (tot onderling dienstbetoon) een onderdeel van het huisbezoek kunnen worden.
- Maar dit toerusten zou ook groepsgewijs kunnen plaatsvinden. Dat betekent een pleidooi voor het werken met kleine groepen in de gemeente. Daardoor kan het reguliere huisbezoek afgeschaft worden.

(3) Het huisbezoek

- Een belangrijke vraag blijft intussen waar-

over tijdens het huisbezoek gesproken wordt. In de praktijk blijkt dat de voorkeur uitgaat naar een gesprek over het leven met de Here.

- De meest belangrijke vraag aan mensen is: voor wie leef je? Als je op dit niveau in gesprek raakt, raak je de mens in zijn kern. En staat hij voor God.
- Als je je door Christus laat voeden, straalt dat uit. Daar wil je over praten, zowel als ambtsdrager alsook als gemeentelid.

Leermomenten

De artikelen van Margé Buitinga brengen in kaart dat het huisbezoek al een lange geschiedenis kent waarin zich de nodige verschuivingen hebben voorgedaan. Ik zou drie

leermomenten willen noemen:

1. Bij huisbezoek gaat het (letterlijk) om bezoek aan huis. Dat wil zeggen: een bezoek in de persoonlijke leef-situatie van mensen. In de Reformatie-tijd wordt teruggegrepen op de bezoekpraktijk van de oude kerk.
2. Er bestaat door de eeuwen heen behoefte aan een echt geloofsgesprek waarbij gemeentelid en ouderling elkaar onder vier ogen kunnen spreken over het leven met God.
3. Huisbezoek was en is een belangrijk instrument in het ambtelijk pastoraat zoals dat door de ouderlingen steeds is uitgeoefend.

Pleidooi voor eenmanshuisbezoek

In de vorige jaargang van Dienst (in 54/3) heeft Hans de Wolf een artikel geschreven waarin hij een pleidooi voerde voor eenmanshuisbezoek. In dat artikel werden vooral praktische argumenten voor tweemenshuisbezoek en voor eenmanshuisbezoek op een rij gezet en gewogen. Tegelijkertijd werd duidelijk dat op een wat dieper niveau de vraag of het huis-

bezoek door één of door twee ouderlingen gebracht moet worden vooral beslist wordt door de visie op huisbezoek. Staat het huisbezoek tamelijk strikt in het kader van opzicht en tucht, dan is het getuigenis van twee getuigen door-

slaggevend en is eenmanshuisbezoek niet geoorloofd. Staat het huisbezoek veel meer in het kader van 'omzien naar de kudde', dan is geen medeoudste als getuige nodig en kan het huisbezoek ook door één ouderling gebracht worden, zoals we Paulus ook 'op z'n een-tje bezig zien' in het pastoraat (Hand 20:31). Omdat Hans de Wolf die laatste visie deelt, is hij een voorstander van eenmanshuisbezoek. Zijn pleidooi daarvoor wordt dan vervolgens versterkt door praktische overwegingen (zoals tijdwinst en meer vertrouwelijkheid). Als ik vanuit het door mij geschetste profiel van de ouderling het artikel van Hans de Wolf lees, dan geeft zijn artikel een aanvulling op aspect-

3 (de ouderling brengt, wanneer dat nodig is, zelf pastorale bezoeken). Er zijn situaties in het pastorale contact tussen ouderlingen en gemeenteleden waarin een eenmanshuisbezoek het aangewezen instrument is. Maar er zijn ook situaties waarin een huisbezoek door twee ouderlingen gewenst of noodzakelijk is. Wat mij betreft wordt de vraag of het huisbezoek door één of door twee ouderlingen gebracht moet worden niet alleen beslist door de visie op huisbezoek, maar vervolgens ook door de situatie waarin het huisbezoek wordt gebracht. Het maakt verschil of het gaat om een bezoek aan iemand alleen of aan een echtpaar of gezin. Het karakter van het bezoek (onderwijzend, adviserend, vermanend enz.) kan ook de doorslag

geven als het gaat om de vraag of er één of twee ouderlingen gaan.

Huisbezoek?!

In mijn eerste artikel schreef ik dat in het kerkverband van de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt soms forse verschillen bestaan betreffende de manier waarop het pastoraat in een plaatselijke gemeente

vorm krijgt. In sommige gemeenten is het klassieke huisbezoek de enige officiële vorm van pastoraat, terwijl in andere gemeenten in plaats van het huisbezoek gekozen is voor onderling pastoraat, waarbij ouderlingen op een bepaalde manier ingeschakeld worden. Vaak is het zo dat in een bepaalde gemeente verschillende werkvormen en werkstructuren naast elkaar bestaan en elkaar aanvullen.

Daarom kan het huisbezoek als een belangrijk instrument in het (ambtelijk) pastoraat beschouwd worden.

Maar ambtelijk pastoraat wordt uitgeoefend naast onderling pastoraat en professioneel pastoraat. Ik denk dat goede afstemming tussen met

name onderling pastoraat en ambtelijk pastoraat cruciaal is voor het totale pastoraat van een plaatselijke gemeente. Het is waardevol en belangrijk dat gemeenteleden elkaar pastorale zorg kunnen bieden via bijvoorbeeld de contacten in kleine groepen. Het ambtelijk pastoraat door de ouderlingen moet afgestemd zijn op dat onderling pastoraat. Maar anderzijds kan het onderling pastoraat door gemeenteleden aangevuld en soms ook verdiept worden door de eigen mogelijkheden van huisbezoek in het kader van ambtelijk pastoraat.

Er bestaat door de eeuwen heen behoefte aan een echt geloofsgesprek waarbij gemeentelid en ouderling elkaar onder vier ogen kunnen spreken over het leven met God

Goede afstemming tussen met name onderling pastoraat en ambtelijk pastoraat is cruciaal voor het totale pastoraat van een plaatselijke gemeente

Bijbel op bezoek

Ook ik veroordeel u niet'

Johannes 8: 11

Corné Alderliesten

Het is voor ambtsdragers één van de moeilijkste gespreksonderwerpen: vermanen. Met iemand praten die in zonde leeft - hoe doe je dat? Je kunt beter van genade en vergeving spreken. Dat praat wel zo makkelijk. En trouwens, wat is het verschil tussen jou als dienaar van Christus en een dienaar van de wet die een burger op een overtreding betrapt? In deze bijbelstudie wil ik proberen kort iets te schetsen van hoe de liefde van Jezus Christus een gesprek over zonde kan stempelen.

Er wordt een vrouw bij Jezus gebracht, van wie het duidelijk is dat ze gezondigd heeft (ze is op heterdaad betrapt) en de joodse leiders leggen Hem de vraag voor wat ze met haar aanmoeten. Ze doen het 'om Hem op de proef te stellen' – ze proberen Jezus een keuze te laten maken in een onmogelijk dilemma.

Wanneer Jezus de vrouw vrijspreekt, dan laat Hij daarmee tegelijk de radicaliteit van zijn eigen onderwijs los. Maar wanneer Hij haar veroordeelt, komt Hij in conflict met zijn eigen levensstijl waarin Hij juist heel vrij omgaat met hoeren en tollenaars.

Schuldbesef

Wat opvalt is dat Jezus de zonde niet veroorzaakt, goedpraat of verzacht: 'Inderdaad, deze vrouw moet gestenigd – ga je gang. Wie zonder zonde is mag het eerst gooien ...'. Zo laat hij zowel de vrouw als de mannen om haar heen zien dat allen met hun zonden voor Jezus staan. En zij maken vervolgens zichtbaar dat je hier op twee manieren op kunt reageren: of door met een schuldgevoel weg te lopen (de leiders), of door met schuldbesef te blijven staan (de vrouw).

Als je dus in gesprek gaat, weet dan dat de één niet meer zondig is dan de ander. Benoem

vervolgens wat niet in overeenstemming is met de wil van de Heer. Breng hem of haar met de zonde voor de ogen van Jezus Christus (blijf zelf ook staan!).

Spreek namens de Here Jezus: 'Ik veroordeel u niet'. Dat is het verschil tussen de dienaar van Christus en een dienaar van de burgerlijke wet. Bij de laatste word je veroordeeld om een overtreding, bij Jezus niet. Omdat Hij daar zelf al voor veroordeeld is! Probeer iemand dus die bevrijding te laten zien.

Geen strafblad

Dat brengt je bij de laatste stap. Juist het feit dat je niet door een strafblad wordt achtervolgd, geeft iemand de mogelijkheid zijn/haar leven te beteren. 'Zondig vanaf nu niet meer'. De genade die jij namens Jezus mag laten zien, zal iemands leven veranderen.

Belangrijk is om zowel in je woorden, als in je houding en intonatie – vooral dus in je hart! – iemand niet te veroordelen. Dat maakt het mogelijk om zuiver iemands daden te benoemen. Spreek, denk en leef zelf ook vanuit het verlossende offer van Jezus Christus. Alleen zo kun je die liefde doorgeven – juist in een vermaangesprek.

Gemeentepastoraat/diaconaat

Groeien in kleine groepen (2)

Verschillende levensfasen van kleine kringen

Elly Volkerink-de Vries

Mag ik u uitnodigen om samen met uw zussen en broers uit Zwolle het voorbeeld te volgen van onze zusters en broeders uit Jeruzalem (Handelingen 2) en samen op weg te gaan in kerk en kring in een geest van eenvoud en vreugde? Zo eindigde mijn verhaal de vorige keer. Wellicht ben je een kritisch ingestelde lezer en denkt: Werkt dat tegenwoordig echt nog zo? De praktijk leert toch dat waar mensen samen zijn er verschillende belangen en verwachtingen zijn.

In dit artikel wil ik iets meer vertellen over twee aspecten van het kringleven: wat als het moeilijk gaat in de kring en wat doe je als de kring te groot wordt? Deze aspecten vloeien voort uit de verschillende fasen waar een kring door heen gaat. Deze zijn niet uniek voor de kring, je zult ze vast herkennen. Ze komen namelijk in alle groepen voor.

Vier b's

Voor we gaan kijken naar de levensfasen van de kring is het goed te kijken naar de visie waarop heel het kringenwerk is gebaseerd. Deze visie gaat niet vanzelf leven in de gemeente. Een duidelijke visie is belangrijk; het werkt inspirerend en zal de kringleden motiveren. In Zwolle hebben we de visie als volgt samengevat:

- Christenen in onze gemeente komen in **beweging** (zullen groeien)
- in hun liefde voor God (**boven**)
- in hun liefde voor de ander (**buiten**)
- in hun liefde voor elkaar (**binnen**)

Levensfasen van de kring

Fase 1 Kennismaking; elkaar leren kennen

Fase 2 Gewinning; aan elkaar wennen

Fase 3 Hechte gemeenschap; aan elkaar hechten

Fase 4 Bekommering om buitenstaanders; richten op buitenstaanders

Fase 5 'Geboorte' nieuwe kring; uit elkaar gaan en wennen aan elkaar in de nieuwe kring

In deze fasen komt het woord **bewegen** weer terug. Door groei worden dingen in beweging gezet. Niet één fase is hetzelfde. Niet elke fase is even gemakkelijk. Zodra mensen elkaar beter leren kennen, ontstaan tevens gevoelens van onvrede. Niet iedereen ligt je even goed, je ergert je aan dat kringlid dat zich regelmatig negatief uit over de kerk. De verwachtingen over hoe je kring-zijn inhoud geeft, lopen nogal uiteen. De een wil graag elke maand een stevig geloofsgesprek, terwijl de ander het prima vindt om slechts een paar keer per jaar ontspannen koffie te drinken. Tegelijkertijd groeit het verlangen naar meer als de kring al een tijdje functioneert. Als je elkaar beter leert kennen, wordt er iets fundamenteels gebouwd in de kring. Er is een groeiend vertrouwen in elkaar en het accent wordt verlegd naar wat de kring voor mij kan

betekenen naar de ander. Dit proces zal niet onopgemerkt blijven. Dat houdt uiteindelijk ook in dat de kring in aantal zal groeien. Onder geboorte wordt verstaan dat de kring in twee afzonderlijke kringen verder gaat groeien. Hierin kunnen we tegelijk missionair gemeente-zijn. Het opsplitsen in twee kringen is ook een daad van geloof, want het is pijnlijk als je afscheid neemt van kringleden waar je zoveel mee hebt gedeeld.

Conflictfase

In de groepsdynamica wordt deze fase de conflictfase genoemd. Conflicten horen bij een groepsproces en kunnen gezond zijn. In het leren omgaan met conflicten zitten immers enorme groeikansen voor de kring, maar

ook voor het individuele kringlid. Wat kunnen redenen zijn dat mensen bijvoorbeeld niet met een kring willen meedoen, want ook dat komt in onze gemeente voor?

Wat als het moeilijk gaat in de kring en wat doe je als de kring te groot wordt?

- a. Ze hebben gewoonweg geen interesse
- b. Ze hebben een andere visie op kerk-zijn
- c. Ze willen binnen een bepaalde cultuur blijven (tegen elke verandering)
- d. Ze zijn gefrustreerd door een eerder conflict of zijn teleurgesteld in de kerk

Het is van belang om door te vragen als mensen aangeven niet met de kring te willen meedoen. Wat is de oorzaak daarvan? Hoe kun je als kringcoördinator of pastoraal medewerker bepaalde obstakels weghalen voor deze kringleden?

Toerusting van pastoraal medewerkers

Spanningen

Daarnaast kunnen er conflicten ontstaan tussen verschillende actieve kringleden. Omdat wij in onze gemeente de kringen niet voorschrijven hoe zij hun kringleven moeten invullen, ligt er een grote mate van zelfstandigheid. Daarmee geef je volwassen kringleden de ruimte hun eigen gaven en kwaliteiten te benutten. De keerzijde is dat de kring onderling uitmaakt hoe zij vormgeven aan hun kring, wat extra spanningen kan opleveren. Aan wat voor conflicten denk ik dan?

- *persoonlijk conflict*: een conflict dat in een kring ontstaat omdat een of meerdere mensen elkaar niet mogen
- *inhoudelijk conflict*: een conflict dat ontstaat doordat er verschil van mening is over de manier van kring-zijn
- *concurrentie*: conflicten die ontstaan doordat iemand zijn eigen doelen nastreeft in plaats van de doelen van de kring

Wat je echter altijd moet bewaken is het feit dat mensen elkaar niet mogen beschadigen. Zodra er 'op de man/vrouw' gespeeld wordt, is het goed om in te grijpen. Juist als het gaat om het kritiek leveren op personen is het van doorslaggevend belang, dat zoiets gebeurt vanuit een oprechte liefde voor die persoon. De eerste vraag is dan ook of die kritiek in de groep geleverd moet worden of onder vier ogen.

Zeker als het conflict al langer bestaat, is het verstandig om dit buiten je kring uit te zoeken. Wees je bewust van je bemiddelende rol

als kringcoördinator en kies geen partij. Juist omdat je geen onderdeel van het conflict uitmaakt, geeft dit je de mogelijkheid om invalshoeken te kiezen die deze ruziënde kringleden allang uit het oog zijn verloren. Hoewel je zelf geen problemen kunt oplossen, is het goed voor deze kringleden te bidden.

Splitsen

Wat is het fijn als kringen goed draaien en het een plek is waar velen zich thuis voelen. Maar sommige kringen groeien in aantal, waardoor het onmogelijk wordt elkaar in de huizen te ontmoeten. En als je dan met het bericht komt: Mensen, we gaan splitsen!! zullen de meesten daar niet zo blij mee zijn.

Ze sputteren tegen. Ben je mal. We hebben het net zo goed samen. We hebben elkaar net leren vertrouwen. Nu al uit elkaar?

Fase 5 breekt in onze gemeente aan als er meer dan tien actieve adressen in de kring zijn en er verwachtingen zijn voor verdere groei. Dit aantal is belangrijk zodat beide kringen niet op halve kracht verdergaan en vervolgens in elkaar zakken. De inschatting van pastoraal medewerkers en kringcoördinatoren hierin is heel erg belangrijk. Deze groei kan verschillende oorzaken hebben:

1. Meer kringleden nemen actief deel aan de kring
2. Door verhuizing wordt de kring groter
3. Gasten van buiten de gemeente worden regelmatig bezoekers van de kring

Het opsplitsen in twee kringen is ook een daad van geloof, want het is pijnlijk als je afscheid neemt van kringleden waar je zoveel mee hebt gedeeld

In het leren omgaan met conflicten zitten immers enorme groeikansen voor de kring, maar ook voor het individuele kringlid

Voorbereiding

Voor de daadwerkelijke splitsing plaatsvindt, is een heel traject afgelegd. Vanaf het moment dat er tien of meer adressen bij de kring horen, kijken de pastoraal medewerker en kringcoördinator of er mensen zijn in de kring die hen kunnen assisteren bij hun taken. Dit komt ter sprake in een wijkteamoverleg met ouderling en diaken. Zij begeleiden vanaf het begin dit hele traject.

Gaat de kring splitsen dan is het belangrijk dat er vanaf het eerste begin in beide kringen een pastoraal medewerker en kringcoördinator betrokken zijn om de doorstart goed te begeleiden. Het voordeel van vroegtijdig nieuwe medewerkers te laten assisteren, is dat je een periode samen op werkt en er gelegenheid is om aan de toerusting deel te nemen. Bij voorkeur verdelen de langstzittenden zich over de twee kringen.

Een belangrijke taak voor de medewerkers is de kring bewust te maken van het tijdelijke

De druppel in het water is het symbool voor kringen

Juist als het gaat om het kring-tiek leveren op personen is het van doorslaggevend belang, dat zoiets gebeurt vanuit een oprechte liefde voor die persoon

In de praktijk is de geboorte van een nieuwe kring vaak een zware bevalling

karakter van een kring. Hoe fijn je het ook met elkaar hebt, er komt een moment dat we te groot worden en weer met nieuwe mensen van dezelfde kerk verder gaan. Splitsen doet pijn. Maar het moet!

Wennen

Om de kringleden de tijd te geven afscheid te nemen van elkaar en om te wennen aan het idee dat ze straks gescheiden verder gaan, wordt het splitsen al maanden van tevoren aangekondigd. In die maanden komen de kringleden op twee manieren bij elkaar. In de grote groep om de band met elkaar te vieren en in de 'nieuwe' kring om te wennen aan de nieuwe samenstelling. Het is van belang dat de splitsing op een natuurlijke manier verloopt en ook op een natuurlijk tijdstip. De beste twee momenten zijn na de kerstvakantie als het nieuwe jaar begint en na de zomer, wanneer het nieuwe (school/kerk) seizoen weer van start gaat.

In de praktijk is de geboorte van een nieuwe kring vaak een zware bevalling. Het duurt echt even voor beide kringen weer op gang zijn. Het komt zelfs voor dat de twee kringen na een tijdje weer herenigd worden. Ondanks de mooie dingen die er in onze kringen gebeuren, is ook onze situatie niet volmaakt. Gelukkig weten we in Zwolle: het bouwen van de kerk is niet slechts mensenwerk, het is het werk van de Heer van de kerk. In die wetenschap mogen wij, geleid door Zijn Geest, verder bouwen. Dat bidden we Zijn kerk in Nederland toe!

Elly Volkerink-de Vries is kerkelijk werker voor de kringen in de christelijke gereformeerde kerk van Zwolle

Pastoraat

Als de scheiding een feit is....

Ineke van Dongen

Als je trouwt met je partner geloof en beloof je dat je een verbintenis sluit voor het leven. Als het huwelijk in een echtscheiding eindigt raakt dit de kern van je bestaan. In feite scheidt je niet alleen van je partner, maar (deels) ook van je kinderen, je (schoon)ouders, familie en vrienden. En, van God?

Bij een scheiding wordt je hele leven door de war gegooid. Weinig contacten zijn nog vanzelfsprekend. Je voelt je afgewezen en je ervaart onbegrip in je omgeving. Je gevoelsleven is uit evenwicht: je ervaart emoties die je van jezelf niet kent: van boosheid tot je afgedankt en waardeloos voelen.

De Driehoek organiseert in Rotterdam en Amersfoort een cursus voor gescheiden mensen. De opzet van de cursus is gericht op verwerking van de scheiding, inzicht krijgen in jezelf, jouw verwachtingen t.a.v. je relatie en je aandeel in het mislukken van de relatie. Het doel van de cursus is om opnieuw te leren leven in vrijheid. Door je schuldgevoelens ten opzichte van jezelf, je omgeving en God te verwoorden word je je bewust van het helende effect van vergeving en vernieuwing. Op weg naar een nieuwe balans in je leven.

De cursus

Het voordeel van het werken in een groep is de herkenning. Er is ruimte voor het delen van ervaring. Elke bijeenkomst werken we aan de hand van een thema. Je kunt daarbij denken aan de volgende onderwerpen: verwerking, afscheid nemen, (veranderende) identiteit, omgaan met veranderde relaties, nieuwe levensdoelen. Af en toe krijg je een artikel mee, zodat je je op het onderwerp kunt voorbereiden.

Wat verwachten we van deelnemers?

Als je je aanmeldt voor de cursus krijg je

een uitnodiging voor een intakegesprek met de cursusleiders. De cursus gaat uit van een actieve houding van alle deelnemers. Concreet komt dit neer op het vooraf opstellen van persoonlijke leerdoelen en het werken met thuisopdrachten.

Algemene cursusinformatie

Voor wie: vrouwen en mannen die gescheiden zijn. Aantal bijeenkomsten: 10. Kosten: inkomensafhankelijk, variërend van € 25,- tot € 50,- per bijeenkomst. Plaats: Rotterdam en Amersfoort.

Rotterdam is gestart op 23 mei. In Amersfoort start de cursus in oktober / november 2007; exacte data zijn nog niet bekend.

Aanmelden

Voor de cursus in Rotterdam kun je je telefonisch aanmelden via telefoonnummer 010-469 38 88 of per e-mail: rotterdam@dedriehoek.nl. Voor de cursus in Amersfoort kun je je telefonisch aanmelden via telefoonnummer 033 - 465 11 51 of per e-mail: amersfoort@dedriehoek.nl.

Nog vragen?

Voor vragen over de inhoud van de cursus kun je terecht bij de cursusleiders. Ook als je twijfelt of deze groep iets voor jou of iemand anders is, kun je vrijblijvend een intakegesprek aanvragen.

Ineke van Dongen, communicatieadviseur bij De Driehoek

Diaconaat

Gebedspunten bij Millenniumdoelen

Gerichte aandacht voor thema's

Dirk-Albert Prins

In Dienst 2007-1 heeft een kort verslag gestaan van een onderzoekje onder diaconieën van de GKv naar de participatie in de campagne rond Gerechtigheid en Dienstbaarheid (De Micha-campagne). Meerdere diaconieën gaven hierin aan behoefte te hebben aan meer materiaal en suggesties op dit gebied. In dit artikel een invulling hiervan.

Inmiddels is er meer informatie beschikbaar. Zoals in het volgende bericht van DVN is te lezen. "De wereldleiders hebben in september 2000 beloofd om de armoede in 2015 met de helft terug te dringen. Hiervoor zijn acht doelen gesteld: de Millenniumdoelen. Op 7 juli 2007 (07/07/07) is de periode voor het realiseren van de Millenniumdoelen voor de helft verstreken, en de meeste landen zitten niet op schema om de doelen te halen. Deze doelen zijn een belangrijk middel in de strijd tegen armoede en mogen geen loze belofte worden! In het kader van de Micha Campagne roept kerken op tot gebed voor deze doelen. Het is de bedoeling dat er iedere zondag voor één doel gebeden wordt. De gebedsperiode is gestart op 20 mei en eindigt op 8 juli. Er komt een gebedskalender voor de kerken met toelichting en gebedspunten bij ieder doel. Kijk voor meer informatie op www.michacampagne.nl of mail naar info@michacampagne.nl. De kerken worden geïnformeerd door De Verre Naasten."

Gebedssuggesties

Uiteraard is iedere gemeente vrij om hieraan mee te doen en hier invulling aan te geven. Belangrijk is dat de bewustwording rond deze wereldproblematiek wordt verdiept. Bovenal dat we dit probleem in Gods handen

durven leggen en bereid zijn voor wat in ons vermogen ligt onze bijdrage hieraan te leveren, ora et labora. Per millenniumdoel worden een aantal gebedspunten aangereikt, dus gebedspunten bij acht doelen in totaal.

Extreme armoede en honger uitbannen (1)

Voorgerechtigheid voor Afrika, het armste continent van de wereld, waar één op de drie mensen ondervoed is. Voor de leiders van de rijkste landen in de wereld, dat ze de hulp die beloofd is aan ontwikkelingslanden met grote schulden daadwerkelijk leveren. Voor hulp- en ontwikkelingsorganisaties, dat de voedselhulp en ontwikkelingshulp de hongerige zal voeden en hen zal uittillen boven de extreme armoede waarin ze leven. Voor jezelf, dat je betrokken mag zijn bij het probleem van armoede en dat je trouw mag zijn in gebed en in je manier van leven. Voor de gemeente waarvan je deel uitmaakt: dat ze mag groeien in het besef wat God gegeven heeft en in de voldoening van het geven.

Alle kinderen in alle landen kans op scholing bieden (2)

Dat ouders in ontwikkelingslanden niet voor de keus komen te staan hun kinderen te laten werken om te kunnen

overleven in plaats van ze naar school te laten gaan. Dat overal op de wereld ook meisjes onderwijs mogen volgen. Dat arme landen niet hoeven te kiezen tussen het afbetalen van hun schulden aan rijke landen of onderwijs voor hun eigen kinderen.

Gelijke behandeling van mannen en vrouwen bevorderen (3)

Dat meisjes een eigen keus kunnen maken over wanneer en met wie ze willen trouwen en niet genoodzaakt worden om hun opleiding daarvoor op te geven. Voor vrouwen op de hele wereld, dat er met respect naar hen geluisterd wordt in hun gemeenschap en dat ze gewaardeerd worden voor hun bijdrage in de samenleving. Voor meer vrouwen die opgeleid worden tot onderwijzeres in landen waar vanuit de cultuur onderwijs aan vrouwen alleen maar door vrouwen mag worden gegeven.

Kindersterfte terugdringen (4)

Voor de voorziening van simpele oplossingen om diarree te behandelen, zodat uitdroging wordt voorkomen. Voor het succes van het Wereld Voedsel Programma in hun acties om (sterfgevallen door) ondervoeding tegen te gaan. Voor de voorziening van klamboes in Afrika, zodat kindersterfte door malaria wordt tegengegaan.

Gezondheid van moeders verbeteren (5)

Dat er meer vrouwen opgeleid worden waar er een tekort aan verloskundigen is. Uitbanning van genitale verminking bij vrouwen wat ertoe kan leiden dat de bevalling vertraagd of zelfs belemmerd wordt. Dat het stervensrisico bij bevallingen over de hele wereld en vooral in Afrika mag afnemen.

Halt toeroepen aan verspreiding van HIV/Aids, malaria en andere ziekten (6)

Dat vrouwen in ontwikkelingslanden durven op te komen voor zichzelf. Zodat ze niet langer de slavin van hun man zijn. Dat de Westerse overheden en farmaceutische industrie goedkope en kwaliteitsvolle medicijnen beschikbaar stellen in armere landen. Voor de redding van vrouwen en kinderen die door mensenhandel vaak gedwongen in de prostitutie terechtkomen.

Actief werken aan een duurzame omgeving (7)

Dat de internationale gemeenschap arme landen helpt om duurzaam met het milieu om te gaan. Dat overheden beleid ontwikkelen om op een duurzame manier met water, landbouw en bossen om te gaan en op naleving toezien. Dat ontwikkelingsorganisaties verder succes boeken in het implementeren van duurzame landbouw en industrie. Dat je je er niet voor afsluit dat de keuzes die je als consument maakt, consequenties hebben voor het milieu hier, maar vaak ook elders; dat je keuzes durft maken en dat God je daarbij inzicht geeft.

Werken aan een wereldwijde samenwerking voor ontwikkeling (8)

Dat rijke landen zich voortdurend inspannen om de schulden van de meest arme landen voor die landen binnen redelijke perken te houden. Dat er eerlijk werk komt voor (jonge) mensen in ontwikkelingslanden. Dat de keuzes die je als consument maakt eerlijk werk bevorderen. Dat het denken hierover niet verlamd werkt, maar dat het je geloofsleven verdiept.

Per week een ander bewustwordingsthema

Dat de keuzes die je als consument maakt consequenties hebben

Bijpassende collecte

Bij deze doelen kan de diaconie (of een hiervoor aangestelde commissie) passende collectiedoelen kiezen. Graag breng ik op deze plek een aantal projecten onder de aandacht die goed aansluiten bij deze thema's. Bijvoorbeeld in Sudan-Darfur zo goed en kwaad als het gaat worden uitgevoerd:

Project 1 – Onderwijs, Drinkwater en Voorlichting in Sudan-Darfur. Giro 550, tnv ZOA o.v.v. 8030.

Project 2 – Schoon water, gezondheidsvoorlichting en voedselzekerheid in West-Darfur – TEAR. Giro 41400 t.n.v. Tear, Postbus 104, 3970 AC Driebergen, o.v.v. Darfur 06123.

Project 3 – Operatiekamer in Ziekenhuis Nigeria, Giro 363600, t.n.v. De Verre Naasten Zwolle, o.v.v. Operatiekamer Nigeria.

Informatie op DS-site

Deze doelen kunnen worden gebruikt als collectiedoel. Meer informatie hierover is te vinden op DS-site. Ook op de site van De Verre Naasten zijn nog meer doelen te vinden die aansluiten bij bovenstaande thema's.

Meldpunt
seksueel misbruik
in pastorale of
kerkelijke relaties

www.dedriehoek.nl

Tel. 038 - 423 21 25

Kerkelijk werkers

Preventie van seksueel misbruik

Henk Geertsema

Met enige regelmaat worden gemeenten opgeschrikt door seksueel misbruik, gepleegd door een ambtsdrager of een ander invloedrijk gemeentelid. Zulk misbruik heeft ingrijpende gevolgen. Voor het slachtoffer in bijzondere zin, voor de pleger, voor direct betrokkenen uit gezin en vriendenkring en voor de gemeente als geheel. Gevolgen die soms jarenlang voortduren. In dit artikel willen we de aandacht richten op mogelijkheden om zulk misbruik te voorkomen en om te zoeken naar wegen om het leven van mensen en de gemeente als geheel veilig en respectvol te maken.

Enkele gegevens

Seksueel misbruik is een zonde die in alle tijden, in alle culturen en onder alle lagen van de bevolking voorkomt. Wanneer we de cijfers mogen geloven is waarschijnlijk één op iedere zes vrouwen en één op iedere tien mannen wel eens in een situatie geweest waarin zij of hij slachtoffer werd van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Ook in de Bijbel horen we hierover. Juda heeft gemeenschap met zijn schoondochter Tamar, Amnon verkracht Tamar en Sichem verkracht Dina. En niet altijd betreft het ongelovigen die in zonde vallen: Lot heeft gemeenschap met zijn dochters, maar wordt in Hebreëen wel genoemd onder de rechtvaardige geloofsgetuigen en David blijft de geliefde koning, ondanks zijn zonde met Bathseba. Kennelijk zijn we ook als gelovigen buitengewoon kwetsbaar waar het gaat over seksualiteit. Ootmoed past ons.

Wanneer we kijken naar de omstandigheden waaronder seksueel misbruik kan plaatsvinden dan leren we ook een en ander uit de Bijbel. Juda komt tot zijn zonde onder invloed van een vergaande deelname aan het 'werelds' leven en mogelijk eenzaamheid na het

overlijden van zijn vrouw, bij Lot speelt alcoholmisbruik en mogelijk verdriet een rol, bij David vallen grootheidsgedachten en macht op als elementen. Persoonlijke omstandigheden en problemen en situationele elementen zijn vergaand verweven. Onze levensgeschiedenis, persoonlijkheid en omstandigheden zijn weliswaar geen excuus, maar wel van invloed. Ootmoed past ons ook hierin. De Here Jezus zegt: 'Wie een vrouw aanziet om haar te begeren, heeft reeds gezondigd' en 'Wie zonder zonde is werpe de eerste steen'. Een oordeel over de zonde betekent nooit het wegwerpen van de zondaar.

Vier problemen

Seksueel misbruik vindt bijna nooit 'ineens' plaats. Meestal is er een proces van toenemend grensoverschrijdend gedrag dat voorafgaat aan het misbruik. Er kan sprake zijn van een beginnend lichamelijk contact door eens een hand op de schouder te leggen, dan een arm om iemand heen, een aanraking op andere lichaamsdelen, een 'toevallige' aanraking in de erogene zones enzovoort. Of er kan sprake zijn van een toenemende intimiteit in gesprekken. Eerst gaat het over

verdriet, dan over eenzaamheid, over onvervulde behoeften, seksuele problemen, een slecht huwelijk enzovoort. Op zich hoeft een hand op de schouder geen probleem te zijn en gelukkig leidt dit meestal niet tot seksueel misbruik. Een toenemende intimiteit in gespreksonderwerpen hoeft niet tot grensoverschrijdend gedrag te leiden, maar kan ook een verdieping uitdrukken van het pastoraal of diakonaal contact. Er moet iets extra's aan de orde zijn, iets dat 'meekomt' in het contact zonder dat je je dit bewust bent. Het gaat dan om een viertal centrale problemen: geheimhouding, machtsmisbruik, ver'ding'lijking en loyaliteitskwesaties.

Geheimhouding betekent dat binnen een situatie bepaalde gebeurtenissen niet aan anderen mogen worden verteld. Vaak wordt dit niet expliciet als opdracht gegeven, maar meer tussen de regels door. 'Wat we besproken hebben is vertrouwelijk', 'anderen zullen niet begrijpen hoe goed ons contact is', 'het is beter dat we niet vertellen hoe persoonlijk we met elkaar omgaan'. Door gebeurtenissen of onderwerpen onder geheimhouding te brengen wordt de ander langzaam losgemaakt uit andere contacten, vindt er isolatie plaats.

Machtsmisbruik verwijst naar verhoudingen waarin de ander vergaand onder invloed wordt gebracht op basis van deskundigheid, sociale of godsdienstige positie, ongelijkwaardigeman-vrouw-verhoudingen of ouder-kind-verhoudingen. Een positie als ambtsdrager of kerkelijk werker brengt invloed mee en wanneer die invloed niet begrensd wordt of te groot is, kunnen invloed en gezag gemakkelijk doorgroeien naar manipulatie en macht, waarbij de ander afhankelijk gemaakt wordt en in de eigen ruimte om na te denken, te voelen of te spreken wordt ingeperkt. Macht

wordt uitgeoefend door dreigen, spotten, mensen uit te sluiten of 'ziek' te verklaren. *Ver'ding'lijking* betekent dat de medemens niet meer primair als 'medemens' wordt gezien, als broeder of zuster, maar als een 'ding', een 'soort' of een 'groepslid'. Dan praten we over broeder X als 'patiënt', 'zeurkous' of querulant. Dan gaat het over 'die mensen die overal tegen zijn' of 'evangelischen'. De ander wordt een 'ding', een object, dat gemakkelijk als een verlengstuk van mijn eigen behoeften kan worden gezien en behandeld. Gevoelens, gedachten, tegenwerpingen van de ander worden ontkend of gebagatelliseerd.

Een oordeel over de zonde betekent nooit het wegwerpen van de zondaar

Loyaliteitsvragen verwijzen naar het verschijnsel dat een misbruiker meestal niet alleen 'slechte' dingen doet, maar vaak ook goede dingen.

Een diaken kan prima troost en steun hebben geboden in perioden voor het misbruik; een jeugdleider kan een jongere geholpen hebben om over geloofsvragen heen te komen; een koster kan een goede gastheer zijn die mensen een welkom gevoel geeft. Tegenstrijdige gevoelens en ervaringen kunnen gebruikt worden om het misbruik te verhullen, dan wel het slachtoffer in verwarring brengen: 'Zie ik het wel goed, want deze ouderling is toch ook altijd bereid me aan te horen?'.

Gezamenlijke verantwoordelijkheid

Wanneer nu onze persoon, de omstandigheden en de positie een rol spelen in onze kwetsbaarheid naar seksueel misbruik, kunnen we op die terreinen ook een aantal acties ondernemen om die kwetsbaarheid in te perken. Onszelf en elkaar te beschermen. De Bijbel legt hierbij een speciale verantwoordelijkheid op de schouders van ambtsdragers en andere leidinggevenden, maar ook op die van gemeenteleden. 'Wij zijn ons broeder's hoeder'.

Uit literatuur over preventie komt naar voren dat goede preventie een integrale aanpak vergt. Het gaat dan om algemeen beleid, om machts- en invloedverhoudingen, om communicatie en voorlichting en om de cultuur, zeg maar de sfeer in de gemeente. Ieder persoonlijk en de gemeente als geheel kunnen een rol spelen bij preventie, maar ook individuele ambtsdragers en de kerkenraad.

Tegen de achtergrond van de vier probleemgebieden: geheimhouding, machtsmisbruik, ver'ding'lijking en loyaliteit zullen we een aantal maatregelen voorstellen om tot een samenhangend preventief beleid te komen.

In tabel 1 zijn deze onderdelen met elkaar verbonden en worden verschillende voorbeelden gegeven van activiteiten die ondernomen kunnen worden. We zullen enkele belangrijke activiteiten nader uitwerken.

De kerkenraad

De kerkenraad is binnen de gereformeerde kerken de instantie die voor het functioneren van de gemeente als bruid van Christus verantwoordelijk is. Zij geeft het voorbeeld en zij kan maatregelen nemen tot de vorming van een veilige en heilige gemeente.

Tegenstrijdige gevoelens en ervaringen kunnen gebruikt worden om het misbruik te verhullen, dan wel het slachtoffer in verwarring brengen

	Kerkelijk beleid	Machtsverhoudingen	Communicatie en relatie	Cultuur
Gemeente als geheel	Positief-kritisch meedenken met kerkenraad, geen beelden van elkaar maken	Leidinggevenden in eerbied beschermen tegen machts-misbruik	Kerkenraad stimuleren tot preventief beleid,	Eerbied voor integriteit, aandacht, opvang
Kerkenraad	Beleid formuleren en uitvoering bewaken	Dienend en geestelijk leiding geven, bewustzijn risico's bevorderen	Voorlichting, vertrouwenspersoon aanstellen, elkaar regelmatig bevragen	Openheid, risico's benoemen, respectvol gesprek bevorderen
Gemeenteleden	Persoonlijke capaciteiten inzetten om veiligheid vorm te geven	Gelijkwaardigheid tussen man en vrouw, ouders en kinderen nastreven; macht als risico bespreken	Elkaar bijstaan in relatievorming en oplossing problemen	Respect, niet roddelen, grenzen in onderling contact handhaven
Individuele ambtsdrager	Collega's bevragen, stimuleren tot beleid en gesprek	Zelfkennis, inzicht in eigen behoeften aan erkenning en macht	Terughoudendheid, zelfkennis	Geestelijke hygiëne/openheid

Tabel 1. Voorbeelden van preventieve activiteiten

Allereerst kan de kerkenraad een preventief beleid opstellen, waarin aandacht wordt gevraagd voor het risico op seksueel misbruik. Zij kan daarover voorlichting geven of laten geven door artikelen in het kerkblad of als onderwerp tijdens een gemeentevergadering of startbijeenkomst voor het nieuwe seizoen. Verder kan er een vertrouwenspersoon worden aangesteld, die als eerste aanspreekpunt voor vragen kan optreden. De kerkenraad kan de klachtenregeling zoals die binnen de kerken is aangenomen regelmatig onder de aandacht brengen. Kerkenraadsleden kunnen elkaar regelmatig bevragen op de omgang met gemeenteleden en met elkaar bespreken hoe zij de risico's zo klein mogelijk kunnen maken. Zij kunnen beleid opstellen over gezonde machtsverhoudingen tussen predikant en gemeenteleden, tussen ambtsdragers en andere leidinggevend en gemeenteleden. Zij kunnen het voorbeeld geven door elkaar soms kritisch te bevragen, met elkaar te spreken over persoonlijke moeiten, twijfels, zwakke kanten uit de eigen persoonlijkheid, karakterzonden. Zij kunnen aan de predikant vragen om in de prediking aandacht te vragen voor zorgvuldig spreken over elkaar, niet roddelen, niet denken en spreken in termen van ziekte, ruziemakers, moeilijk-doeners enzovoort. Zij kunnen dit voorbeeld geven tijdens de eigen vergaderingen, tijdens overleg met commissies en wijkteams, op gemeentevergaderingen.

Dit betekent dat een kerkenraad daadwerkelijk leiding moet geven. Een mening moet vormen en uitdragen over hoe een christelijke gemeente voor het aangezicht van God en Jezus Christus heilig kan leven. Open kan zijn, kritiek kan uiten, verdragen en verwerken. Hoe gezonde gezagsverhoudingen eruit zien. Hoe mannen en vrouwen respectvol met elkaar behoren

om te gaan. De kerkenraad moet de bereidheid hebben om zonde ook zonde te noemen, maar ook om de hand in eigen boezem te steken en in zelfonderzoek voor te gaan.

De gemeente en ieder gemeentelid

Een kerkenraad moet het voorbeeld geven, maar een kerkenraad moet zich ook gedragen weten door de gemeente. Kerkenraden bestaan uit mensen die zorg, bemoediging, lering en correctie van anderen nodig hebben. Soms hebben kerkenraden niet de capaciteit om goed preventief op te zetten, dan wel onvoldoende besef van de noodzaak daartoe. Individuele gemeenteleden en de gemeente als geheel kan de kerkenraad daarin ondersteunen. Een goede gemeente volgt het werk van de kerkenraad 'positief-kritisch', dat wil zeggen zij eren de kerkenraad als degenen aan wie door de Here de leiding van de gemeente is opgedragen, maar beseffen dat ook kerkenraden soms fouten maken en daarom soms gecorrigeerd moet worden. Op gemeentevergaderingen kan gevraagd worden welke preventieve maatregelen een kerkenraad heeft genomen, hoe de kerkenraad machtsmisbruik probeert te voorkomen, hoe de kerkenraad openheid nastreeft en hoe ze probeert te voorkomen dat gemeenteleden geen kritische vragen durven stellen.

Individuele gemeenteleden kunnen kerkenraden en wijkteams helpen om een open en veilige situatie vorm te geven. Iedere gemeente heeft wijze vrouwen en mannen, veel gemeenten hebben ter zake deskundigen in hun midden. Bied je diensten aan, dan wel vraag om inzet van die capaciteiten. Gemeenteleden kunnen in hun eigen leven gelijkwaardige machtsverhoudingen nastreven. Daarbij is gezag altijd ingebed in gesprek

en ruimte voor elkaars emoties, respect voor de grenzen van de ander, afzien van het eigen gelijk. Stimuleer jezelf en elkaar in christelijk taalgebruik, in terughoudendheid ten aanzien van lichamelijk contact buiten het huwelijk, kledinggedrag. Help je kinderen om te leren 'nee' zeggen, om hun grenzen aan te geven. Bevorder dat vrouwen en meisjes seksueel grensoverschrijdend gedrag mogen afwijzen. Spreek met jongens over de neiging om meisjes op uiterlijk en seksuele aantrekkelijkheid te beoordelen. Organiseer een cursus 'omgaan met je eigen seksualiteit' als onderdeel van de catechese of het jeugdwerk. Voorkom roddelen over elkaar en spreken over anderen als 'ding' en verzet je tegen groepsvorming.

Individuele ambtsdrager of leidinggevende

Een groot risico voor seksueel grensoverschrijdend gedrag vormen die situaties waarin mensen één op één met elkaar spreken, zoals tijdens huisbezoek, individueel pastoraat en dergelijke. Vaak kennen zulke contacten een zekere vertrouwelijkheid en intimiteit qua gespreksonderwerpen. Vaak bevindt de ambtsdrager, kerkelijk werker of jeugdleider zich in de positie van deskundige of vertrouwenspersoon. Ga in principe niet meer op bezoek na een uur of tien 's avonds. Iedereen is dan moe, waardoor we minder alert zijn om onze grenzen te bewaken. Zorg dat je zichtbaar bent voor anderen tijdens het bezoek: houd gordijnen open, lichten aan, zorg voor glas naast de deur van spreekkamers. Zorg voor passende kleding en voldoende afstand tussen zitplaatsen. Ga zo zitten dat het gemeentelid altijd onbelemmerd de ruimte kan verlaten. Creëer openheid door zelf aan anderen te vertellen dat je een persoonlijke gesprek gaat voeren: aan een broeder ambtsdrager of aan je echtgenote. Stimuleer het gemeentelid om dit

ook aan anderen te zeggen en stimuleer het gemeentelid om ook na het gesprek met een ander te praten over het verloop van het gesprek. Rapporteer terug aan de broeder-ambtsdrager en bespreek met elkaar moeilijke momenten. Bespreek expliciet met het gemeentelid of de jeugdige dat alles wat gezegd en gedaan wordt tijdens het bezoek aan anderen verteld kan worden door het gemeentelid of de jeugdige. Benoem eventueel expliciet dat het gemeentelid géén geheimhoudingsplicht heeft en welke geheimhouding je als ambtsdrager of kerkelijk werker wel zult betrachten. Wanneer er spannende of seksueel-geladen onderwerpen aan de orde komen, probeer dan te zorgen dat er een ander in huis is, of in het kerkgebouw. Attendeer het gemeentelid hierop voorafgaand aan het bezoek. Als ambtsdrager of leidinggevende kun je bemerken dat er gevoelens van erotiek of lust ontstaan tijdens het werk binnen de gemeente. Neem deze serieus en bespreek ze met een collega-ambtsdrager, de predikant of de vertrouwenspersoon. Wees zeer terughoudend om dit soort gevoelens in het contact aan de orde te stellen, daar er altijd ook een machtsaspect aan je positie verbonden is, waardoor je meer invloed kunt uitoefenen dan voor het gemeentelid altijd direct merkbaar is. Stel tijdens het officiële huisbezoek, of tijdens wijkavonden, het onderwerp seksualiteit en seksueel misbruik aan de orde. Bevorder openheid, respect, eerbied voor grenzen, bespreek loyaliteitsproblemen en stimuleer tot kritisch nadenken en handelen. Wijs op het bestaan van lokale en landelijke vertrouwenspersonen en klachtregelingen.

De relatie met God en de naaste

Onderliggend bij al deze maatregelen ligt de vraag naar de persoonlijke relatie met de Here. Maatregelen zijn nodig en nuttig, maar onvoldoende indien ze niet zijn ingebed in verootmoediging

op persoonlijk en gemeentelijk niveau. Het roept nogal eens weerzin op wanneer de Heidelbergse Catechismus ons benoemt als 'geneigd tot alle kwaad'. Een beetje kwaad of kwaad op sommige levensterreinen is meestal wel een acceptabele gedachte, maar alle kwaad is wel erg veel. Toch spreekt de Heidelbergse hier de Bijbel nauwkeurig na, getuige wat ons verteld wordt over Juda, Lot en David. Uiteraard zal de ene mens meer kwetsbaar zijn voor de ene verleiding tot zonde en de andere mens meer kwetsbaar voor de verleiding tot een andere zonde. Maar in principe zijn we allemaal kwetsbaar ook voor de zonde van seksueel misbruik.

De relatie met God staat dan ook centraal in alle preventie. Expliciet gebed tot de Here over ons eigen seksueel gedrag in gedachten, woorden en werken is noodzakelijk. Inclusief de vraag of de Here de schuilhoeken van ons hart in deze zaak wil opsporen en leegruimen. Dat kan een forse worsteling betekenen, want de zonde laat zich niet gemakkelijk wegdoen en het vuil is soms diepgaand aangekoekt. Maar de Here hoort de gelovige bidder en de Heilige Geest is in staat om daarin vergaand te veranderen en bij te staan. Gods handen schieten niet tekort. En God geeft ons naasten in deze zoektocht en heiliging. Naasten met wie we over onszelf kunnen spreken, ook over onze verborgen gedachten en gevoelens. Over eigen pijn, onvervulde behoeften of schaamtevolle ontdekkingen. Een goede vriend of vriendin, de levensgezel, een collega-amtsdrager of leidinggevende. Eventueel een hulpverlener. Tijdens kerkdiensten kan voorbede gedaan worden over dit onderwerp. Zeker in een cultuur waarin seksualiteit sterk aanwezig is in het publieke domein, is de kwetsbaarheid groot, ook wanneer die kwetsbaarheid geen

seksueel misbruik tot gevolg heeft. Voorbede en aandacht voor risico's tijdens de prediking houdt ons dicht bij God. De Here Jezus is in alles verzocht geweest zoals wij. Hij kent de verlokking uit eigen ervaring, ook de verlokking van de macht, de verheimelijking, de ver'ding'lijking, van dubbele loyaliteiten, van ongeoorloofde seksualiteit. Het is soms even wennen om ook dit aan de Here Jezus voor te leggen, om in gebed en voorbede te spreken over de eigen lusten en verleidingen en kwetsbaarheden op seksueel terrein, maar Hij weet waarover wij het hebben en Hij heeft er minstens zo mee moeten strijden als wij.

Hulp vragen

De vormgeving van preventief beleid vergt in het begin nogal wat werk, maar het meeste dat hierboven genoemd is, kan op een gewone manier, zonder veel extra inspanning worden gerealiseerd. Zonodig kunnen gemeenten gebruik maken van kennis en ervaring die bij anderen aanwezig is: collega-predikanten, andere gemeenten, het Steunpunt Gemeentebouw, het Meldpunt Seksueel Misbruik in Kerkelijke Relaties, het deputaatschap Seksueel Misbruik, Stichting De Driehoek, Eleos, de Gereformeerde Hogeschool en de Theologische Universiteit. Een deel van de hierboven genoemde maatregelen is niet alleen heilzaam ter voorkoming van seksueel misbruik, maar werkt ook breder mee om een veilige, open en heilige gemeente te zijn.

Niet altijd zullen we seksueel misbruik kunnen voorkomen, maar dat ontslaat gemeenten en kerkenraden niet van hun verantwoordelijkheid om dit wel te proberen. Voorkomen van seksueel misbruik vergt bidden, bijbelstudie, overleg, denken en werken. In het zicht van het komende koninkrijk waarin ook hierin vrede en recht zullen heersen.

Voorkomen van seksueel misbruik vergt bidden, bijbelstudie, overleg, denken en werken

Persbericht

LPB gaat uitzenden via kerktelefoon en internet

Stichting De Luisterpost/Bralectah maakt opnamen van kerkelijke activiteiten binnen de Gereformeerde Kerken (Vrijg.). Audio- en video opnamen van congressen, thema avonden, concerten en evenementen vinden hun weg al 40 jaar naar de luisteraars en kijkers van de LPB. Deze mensen krijgen de Cd's en Dvd's gratis thuis bezorgd. De doelgroep van de LPB zijn mensen die niet (meer) in staat zijn om de kerkelijke activiteiten bij te wonen zoals ze graag zouden willen.

Steeds meer kerkleden maken gebruik van nieuwe kerktelefoon systemen. Via de telefoonlijn of via een breedbandverbinding. Technisch is het mogelijk om deze kerkleden via het zelfde systeem ook te laten luisteren naar opnamen van de LPB. Omdat de doelgroep van de LPB en de groep kerktelefoon luisteraars binnen de GKV kerken voor een groot deel overlappen is dit voor de LPB een logische ontwikkeling. Het verspreiden van opnamen via internet is goedkoop en snel in vergelijking met het toesturen van Cd's en Dvd's.

Daarom gaat de LPB vanaf maandag 14 mei om 20:00 uur starten met wekelijkse uitzendingen via het kerktelefoon systeem van AUDIOserver. Daarmee kunnen we elke week de 6000 luisteraars die via het systeem van AUDIOserver luisteren bereiken. De lokale beheerders van het systeem moeten dan eenmalig de uitzendingen voor hun luisteraars beschikbaar maken. Elke week komt er een nieuwe uitzending van de LPB die vervolgens de hele week te beluisteren is. Op de website van de LPB staat een schema

van deze uitzendingen. Bovendien zal dezelfde uitzending ook via de LPB website te beluisteren zijn. (www.luisterpost.nl) Dus ook mensen zonder luisterkastje kunnen via de website gratis meeluisteren.

Ondertussen is de LPB in overleg met andere kerktelefoon aanbieders zoals Solcon en SIKN om ook hun gebruikers toegang te geven tot de LPB uitzendingen. Zo wil de LPB deze dienst steeds verder gaan ontwikkelen. In de toekomst zullen er vaker uitzendingen komen en gaat de LPB ook inzetten op de mogelijkheid om live (rechtstreeks) via de kerktelefoon systemen activiteiten uit te zenden. Luisteraars kunnen dan tegelijkertijd met de bezoekers van die activiteit meeluisteren. Hierdoor is de beleving van het 'er bij kunnen zijn' groter en is het aanbod ook veel actueler.

St. De Luisterpost/Bralectah
Burg. Vos de Waelstraat 2
8011 AT Zwolle

Tel. 038-4270448
Email lpb@gbouw.nl
Contactpersoon: Jip Jonker

Ambtsdragers

Kerk zichtbaar en relevant in de samenleving

Bijeenkomsten over rol van de kerk in omgeving

Jan Haveman / Dirk-Albert Prins

Veel gemeenten bezinnen zich op hun rol in de samenleving. Dit wordt mede gevoed door de ontwikkelingen in wet- en regelgeving, zoals bijvoorbeeld de WMO. Er spelen vragen als 'wat is de plek van uw eigen plaatselijke kerk in het dorp of de stad?' 'wat merken de andere burgers van het bestaan van uw kerk?' 'welke invloed hebben de kerk(leden) op processen in hun stad of dorp?' of 'wie voert namens de kerk overleg met andere kerken en de overheid?'

Dit zijn zo maar wat vragen waarover in drie regionale bijeenkomsten is doorgepraat, georganiseerd door het Generaal Diaconaal Deputaatschap (GDD) en Deputaten Relatie Kerk&Overheid.. Uitgenodigd waren alle ambtsdragers (diakenen, ouderlingen en predikanten) leden van de EC en andere geïnteresseerde gemeenteleden. Een brede doelgroep, omdat dit onderwerp iedereen aan gaat.

Synodeopdracht

Beide deputaatschappen hebben van de synode de opdracht gekregen de kerken te informeren op dit vlak. Beiden met een eigen invalshoek. Het GDD kreeg van de synode de opdracht diaconieën en kerkenraden te wijzen op de consequenties van de terugtrekkende overheid voor de interne en externe diaconale taken van de gemeente. Deputaten Relatie Kerk en Overheid kregen van de Synode de opdracht "kerken op te roepen zich te bezinnen op relevante maatschappelijke en culturele ontwikkelingen en/of actueel beleid

van de Nederlandse overheid met het oogmerk om kerken en kerkleden aan te moedigen tot het op een christelijke manier betrokken zijn bij de maatschappij, en: de kerken en kerkleden te stimuleren in het op christelijke wijze betrokken zijn in de maatschappij, in het contact met plaatselijke en regionale overheden."

Bijbelse oproep

Als inleiding verzorgt br. J.P. de Vries, CU-lid van de eerste kamer, een inleiding waarin tal van passages uit de Bijbel worden belicht. Er zijn veel aanknopingspunten om ook vandaag als kerk een rol te zien richting samenleving en overheid. De Vries pleit er-voor om niet alles over te laten aan politieke partij of vakbond, maar ook als kerk de samenleving te dienen met bijbelse inzichten voor het hedendaagse leven. Een zoutend zout. Het kan niet zo zijn dat we volledig worden opgeslokt door interne aangelegenheden. Dan schort er iets aan onze prioriteiten. Aan het slot komen vragen op tafel of we

Op een christelijke manier betrokken op de maatschappij

tevreden achterover leunend constateren dat bepaalde problemen binnen onze kerken niet voorkomen, of dat we vol bewogenheid proberen in de samenleving tot heil te zijn. Denk hierbij alcohol en drugsmisbruik, incest en mishandeling, echtscheidingen en verstoorde relaties. Al deze zaken gaan onze kerken niet eens voorbij. Welke taak de kerk ook ziet. Het is belangrijk om dit niet kritisch en betweterig te doen, maar invoelend en opbouwend, positief wegzijgend.

Contact kerk en overheid

Broeder B. Koelewijn, burgemeester van Rijssen, vervolgt de avond met tal van praktische voorbeelden uit zijn praktijk waarin kerken contact hebben met de burgemeester, wethouder, gemeenteraad en politici. Zelfs als er geen concrete aanleiding is om contact te hebben (als b.v. geen nieuwbouwplannen zijn) kan het toch goed zijn om te investeren in deze contacten. Alleen al de andere partij bewust maken van het bestaan en de impact van kerken kan tot nieuwe inzichten leiden.

Ook hier geldt dat de kerk niet altijd hoeft te prediken. Er zijn meer mogelijkheden om een lichtend licht te zijn. Belangrijk hierbij is dat er niet alleen aandacht is voor landelijke gereformeerde initiatieven, maar dat ook de thema's die in de eigen plaats leven bekend zijn. Wat kan de kerk een belangrijke inbreng hebben in beleidsthema's als coffeeshops, gokhallen, prostitutie, uitgaansleven, vrijwilligersinitiatieven e.d. Er zijn tal van mogelijkheden om een inbreng te hebben in de plaatselijke opinie, b.v. door een ingezonden in het huis-aan-huisblad.

Het kan niet zo zijn dat we volledig worden opgeslokt door interne aangelegenheden

Diaconaat op je pad

De avond wordt besloten door een presentatie met een aantal concrete diaconale voorbeelden door br. D.A. Prins, werkzaam bij Diaconaal Steunpunt. Enkele opvallende punten daarin waren. Zorg dat de sociale omgeving goed in beeld is. Niet alleen de hulpverleningsinstanties zijn belangrijk, maar ook een goed inzicht in de samenstelling van de bevolking. Denk aan leeftijd, levensstijl, culturen, geloof e.d. Wissel binnen de gemeente ervaringen en kennis uit m.b.t. noden en problemen die voorkomen. Naast de diaken zijn er andere ambtsdragers en gemeenteleden (b.v. zusters werkzaam in de thuiszorg) die veel problematiek tegenkomen. Dit maakt het makkelijker om als kerk ergens een taak in te zien.

Om als kerk gericht te zijn op de samenleving is een omslag in denken nodig. Extern diaconaat moet wel aan de Geest, maar niet aan het toeval worden overgelaten. Dit betekent dat het in de structuur en werkwijze ook een plek dient te krijgen. De diaconie heeft hierin een stimulerende en coördinerende rol. Zou het niet goed om één of meerdere diakenen hiervoor vrij te stellen? Niet om zelf in allerlei projecten te participeren, maar wel om de contacten te onderhouden en mensen gericht op te wekken een bijdrage te leveren. Een slagvaardige afstemmingsgroep 'externe gerichtheid' zou wenselijk zijn.

Het is helaas zo dat de problemen die binnen de kerk voorkomen ook in de samenleving aanwezig zijn. Het zou goed zijn wanneer de kerk de leden hierin ondersteunt. Denk b.v. aan een maandelijkse thema-avond over een

het attenderen op het bestaan van de kerk kan tot nieuwe inzichten leiden

actueel maatschappelijk thema, zoals: opvoeding, relatievorming en seksualiteit, geld en schulden, multi-culti-realiteit e.a. Het ligt voor de hand dat deze avonden niet alleen voor gemeenteleden toegankelijk zijn, maar juist ook voor mensen uit de omgeving. Dat het dan geen hoog-liturgische bijeenkomsten moeten zijn spreekt voor zich, maar dat is vast niet onoverkomelijk.

Organiseren?

Aan het eind geeft avondvoorzitter Ds. Haveman, predikant te Hattem, de gelegenheid om de laatste vragen te stellen. Een kleine discussie volgt over het woord 'organiseren'. Kost organiseren niet opnieuw

Wel aan de Geest, niet aan
toeval overlaten

menskracht die juist nodig is om er gewoon te zijn voor de naaste? Een reactie hierop is dat 'het toeval' niet altijd werkt en juist een lichte organisatie voor velen de drempel kan verlagen om tot 'actie' over te gaan. Uit de reacties blijkt wel dat iedere situatie een eigen aanpak verdient, zolang het doel maar helder voor ogen blijft: 'het goede te zoeken voor de mensen om ons heen'.

De bijeenkomsten vonden in mei plaats. Alle kerken hebben hiervan bericht ontvangen. Meer informatie en de teksten van lezingen e.d. zijn te vinden op www.diaconaalsteunpunt.nl bij nieuwsberichten.

Diaconaat

Nabije Naasten en Diaconaat Dichtbij

Twee publicaties over lokaal diaconaat

Fokke Pathuis

De Wet op de Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) is 1 januari 2007 in werking getreden. Ook de kerken krijgen met deze wet te maken. Toch voelt de combinatie 'Kerk en WMO' wat onwennig, om niet te zeggen: ongemakkelijk. De overheid doet met de WMO namelijk ook een beroep op de kerken om zich in te zetten voor het welzijn van onze medeburgers. Met name als die burgers een beroep moeten doen op hun omgeving, omdat ze zich zelf niet meer kunnen redden. Voor de kerken en hun leden kan dit betekenen dat de nabije naaste wel héél dicht bij komt. Gemakkelijk zal je dan de tegenwerping kunnen horen: schuift de overheid haar verantwoordelijkheid niet af naar de goedwillende burger en hun organisaties, zoals de kerken? Maar zelfs als zou dat zo zijn, dan blijft toch die vraag staan: Wat gaan we als kerken met de WMO doen?

Onwillekeurig komen de verschillende beelden uit de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan naar voren en dringt de vraag zich op: op wie zullen we lijken? Op de priester, de leviet of de Samaritaan? Zetten wij de blik op oneindig en gaan we voorbij aan de overkant of richten wij onze ogen op de naaste om te zien of er nood is, die wij kunnen lenigen?

Ook in het laatste geval blijven er genoeg vragen over. Wanneer is er sprake

van nood? Moeten de kerken en de gemeenteleden overal op ingaan? Wat is de specifieke verantwoordelijkheid van de kerken? Wat is de verantwoordelijkheid van de overheid? En als de kerk toch mee wil doen met de WMO, wat kan ze doen en wat zal ze moeten nalaten? Deze vragen waren op 31 maart jl. het uitgangspunt voor een toerustingsdag over de WMO in een samenwerking tussen de NPV, Sensor en de diaconale consultants van de GKv, de CGK, de

Gereformeerde Gemeenten en de Evangelisch Alliantie. De insteek van de dag was echter helder. Het thema van de dag was namelijk: 'De kerk doet mee!'

Boeken over diaconaat

Een belangrijk onderdeel van deze dag was de presentatie van 2 publicaties over het onderwerp 'de kerken en de WMO'. Allereerst de publicatie *Nabije Naasten. Kerken actief in lokaal diaconaat*¹. Deze publicatie wil met name de bezinning op de diaconale rol van de kerk in de samenleving op gang brengen. In deze publicatie wordt duidelijk dat de kerken nu aan zet zijn.

De kerken zijn aan zet

¹ Elise van Hoek-Burgerhart, Marja Jager-Vreugdenhil, Roel Kuiper, (red), *Nabije Naasten. Kerken actief in lokaal diaconaat*, Barneveld, De Vuurbaak, 2007.

Historisch perspectief

Na de 2^e Wereldoorlog werd in Nederland de verzorgingsstaat opgebouwd. Dit betekende een heel andere aansturing en inrichting van de samenleving. Taken en verantwoordelijkheden, die eerder bij de burgers zelf en bijvoorbeeld bij de kerken lagen, werden door de staat overgenomen. Een belangrijk gevolg daarvan was, dat de kerken een veel bescheidener rol kregen toebedeeld. Sinds de jaren '80 is er een kentering in het denken over de verzorgingsstaat gekomen, met name omdat de kosten van de collectieve voorzieningen steeds meer toenamen en de uitvoering daarvan steeds moeilijker werd. Er is een hervormingsbeleid ingezet, waarbij de overheid de burgers steeds meer op hun eigen verantwoordelijkheid voor werk, inkomen, verzorging en welzijn wees. In plaats van een verplichte verticale solidariteit zet de overheid nu in op een vrijwillige horizontale solidariteit. De grote vraag is nu, of daar draagkracht voor bestaat. Kan de individualisering omgebogen worden naar sociale verantwoordelijkheid en zijn de maatschappelijke verbanden krachtig genoeg om deze solidariteit te realiseren? En zullen er mensen buiten de boot vallen?

De rol van het gezin, de familie en de kerk was in de periode van de verzorgingsstaat niet uitgespeeld, maar met de komst van de WMO wordt daar een extra beroep op gedaan. Christenen worden nu als het ware gedwongen te laten zien, dat hun kritiek op de verzorgingsstaat destijds (de overheid nam de taak van de kerk over in het zorgen voor hulpbehoevenden) oprecht was en zullen de bereidheid moeten hebben om te staan voor hun spreken. Willen wij als kerken laten zien, dat wij een hart voor

de samenleving hebben of zijn wij als christenen ook zo geïndividualiseerd, dat het ons moeite kost om ons hart te laten spreken en tot diaconale daden te komen?

Uitdagingen voor de kerk

De grootste uitdaging die in de WMO voor de kerken gelegen is, zal die voor onze tijdsbesteding als christen zijn. Zijn wij als kerk en als kerkleden bereid om tijd en aandacht te investeren in onze naaste, die hulp nodig heeft? Zijn we bereid om daar tijd voor vrij te maken en daarin prioriteiten te heroverwegen? Het terrein van de WMO is dat van de lokale omgeving, van de buurt en van de wijk. De WMO zal meer een zaak zijn van de daad, van het vrijwilligerswerk, van de concrete zorg voor de naaste, van het samen met anderen diaconale activiteiten op touw zetten, dan van het trekken van de portemonnee. Hoewel daar ook een beroep op gedaan zal worden.

De WMO daagt de kerken dus uit tot het vormgeven van lokaal diaconaat. In een van de hoofdstukken van *Nabije Naasten* wordt daar een inzichtgevend model voor gepresenteerd. Er zijn aan diaconaat verschillende aspecten te onderscheiden: diaconaat gericht op de eigen gemeenteleden (intern diaconaat) en gericht op mensen buiten de kerkelijke gemeente (extern diaconaat). Daarnaast is er diaconaat dat gebeurt door gemeenteleden (informeel) en diaconaat dat gebeurt door ambtsdragers (formeel en op het niveau van de kerk als institutie). Zo kun je 4 verschillende scenario's onderscheiden om lokaal diaconaat vorm te geven.

Door dit model toe te passen op de eigen lokale samenleving, krijg je een hulpmiddel

Zijn christenen net zo geïndividualiseerd?

Verschil tussen formeel en informeel diaconaat

in handen om te bepalen, waar je als kerk – gezien je mogelijkheden of beperkingen – je prioriteiten wilt of zult moeten leggen.

Voorbeelden

De tweede publicatie, die op deze toerustingsdag gepresenteerd werd, is de brochure *Diaconaat Dichtbij*.² In deze brochure worden een 12-tal projecten beschreven als voorbeeld hoe lokaal diaconaat er in de praktijk uit kan zien. Zet *Nabije Naasten* de mogelijkheden op een rij om lokaal diaconaat in te vullen, *Diaconaat Dichtbij* laat zien hoe op verschillende plekken in het land lokaal diaconaat al vorm gegeven wordt. Dat varieert van een jongerencafé tot time-outvoorziening voor dak- en thuislozen, van een diaconaal platform tot gastgezinnenproject, en van een maaltijdenproject tot stichtingen, die hulpvragers en hulpgevers met elkaar in contact willen brengen.

² Maarten van der Veer, Mirella Rosenboom-Deen, *Diaconaat Dichtbij. Voorbeelden van diaconale projecten*, Zwolle, 2007, (in eigen beheer uitgegeven door Diaconaal Steunpunt).

Bestellen

De beide publicaties vullen elkaar mooi aan en zijn uitstekende middelen om de bezinning over de WMO in de kerken zelf op gang te brengen. Van harte aanbevolen en te bestellen via de DS-site. En mocht u zich snel willen oriënteren op het thema de WMO en de kerken: op de site van het Diaconaal Steunpunt vindt u het document WMO en diaconie in het kort, zie: www.diaconaalsteunpunt.nl.

* Fokke Pathuis is in kader van een opleiding kerkelijk werk tijdelijk verbonden aan Diaconaal Steunpunt

**Seksueel
misbruik
verstikt**

**Meldpunt seksueel
misbruik in pastorale of
kerkelijke relaties**

Voor advies, informatie en begeleiding
als er sprake is van seksuele intimidatie
of misbruik binnen de gemeente.

**Wij zijn bereikbaar op alle werkdagen
tussen 9.00 en 17.00 uur.**

de driehoek
gereformeerde maatschappelijke dienstverlening

Je mag er zijn!

Meldpunt:
Telefoon 038 - 42 32 125
Internet: www.dedriehoek.nl

Ambtsdragers PERSBERICHT

Groeiende vraag naar christelijke hulpverlening

Ineke van Dongen

De Driehoek, een landelijke organisatie voor christelijke psychosociale hulpverlening, opent met ingang van april 2007 een nieuwe locatie in Leeuwarden. De uitbreiding van locaties is een gevolg van de groeiende vraag naar christelijke psychosociale hulpverlening.

Identiteit en hulpverlening

Bij De Driehoek is, voor het derde achtereenvolgende jaar de hulpvraag met ruim 10% toegenomen. De groei wordt veroorzaakt door een aantal factoren. De Driehoek, die zijn oorsprong vindt in de gereformeerde kerken, presenteert zich op een breder kerkelijk vlak. Daarnaast blijkt dat christenen in toenemende mate behoefte hebben aan identiteit gebonden hulpverlening. Kees Sikkema, systeemtherapeut bij De Driehoek Leeuwarden verklaart dat als volgt: "Juist als het leven niet meer vanzelf gaat, speelt voor een christen de relatie met God een belangrijke rol."

Relatietherapie

Er is met name een groeiende vraag naar hulp bij relatieproblemen. Sikkema is gespecialiseerd in systeemtherapie, een behandeling die hij toepast bij met name relatie- en gezinsproblematiek. Sikkema: "Een kenmerk van systeemtherapie is dat partners of gezinsleden samen in therapie gaan. De cliënt heeft een sociale omgeving die invloed heeft op zijn of haar situatie. Vaak worden gezinsleden, maar ook andere personen uit het sociale netwerk uitgenodigd voor gesprekken. Zij kunnen een bijdrage leveren aan de oplossing van het probleem." Sikkema biedt op zijn kantoor in Leeuwarden

ook individuele therapie aan volwassenen (18+) voor wie moeilijkheden problemen worden.

Opening locatie Leeuwarden

De opening van de locatie Leeuwarden is een logisch antwoord op de groeiende hulpvraag. Naast de locatie in Drachten is Leeuwarden het tweede kantoor dat in Friesland wordt geopend. Het kantoor van De Driehoek Leeuwarden staat aan de Huizumerlaan 102 en is open vanaf dinsdag 3 april 2007.

Voor informatie en het maken van een afspraak kan contact worden opgenomen met het hoofdkantoor van De Driehoek te Groningen: 050 409 69 50

Directie Stichting De Driehoek
Parkweg 14
8011 CK Zwolle

Kerkrecht

Kerk als Algemeen Nut Beogende Instelling?

Aftrekbaarheid giften

Deputaatschap Relatie Kerk en Overheid

Regeling voor giften, schenkingen en erfstellingen aan kerkelijke instellingen verandert per 1 januari 2008. Plaatselijke gemeenten, kerken en parochies behoeven op dit moment zelf niets te doen.

Op 8 februari jl. publiceerde het ministerie van Financiën de wijziging uitvoeringsregeling inkomstenbelasting 2001 en uitvoeringsregeling belastingdienst 2003 Diaconaal Steunpunt ontving inmiddels alweer enkele vragen over dit onderwerp door alerte diakenen.

Deze regelingen houden wijzigingen in van de voorwaarden waaronder giften aan kerkelijke instellingen mogen worden afgetrokken en schenkingen en erfstellingen door kerken mogen worden aanvaard tegen het sinds 1 januari 2006 geldende tarief van 0 %.

Tot 1 januari 2008 geldt de regeling dat kerkgenootschappen "van rechtswege gerangschikt" zijn als "algemeen nut beogende instelling" (ANBI) en daarom van deze fiscale voordelen gebruik kunnen maken.

In de maand juni zal de belastingdienst kantoor Oost-Brabant (Den Bosch) alle zgn. "gerangschikte instellingen" een aanvraagformulier toezenden om een nieuwe beschikking aan te vragen. Hieraan zal ook de nodige publiciteit worden besteed. Dit zal echter niet gelden voor de landelijke kerkgenootschappen en hun plaatselijke gemeenten, kerken en parochies.

Voor de kerkgenootschappen vindt in mei 2007 nog verder overleg plaats over de wijze waarop deze aan de nieuwe regeling per 1-1-2008 zullen kunnen voldoen.

Nog steeds is het advies : U heeft op dit moment als plaatselijke gemeente, kerk of parochie op dit moment zelf **geen actie** te ondernemen richting belastingdienst.

Wanneer meer bekend is over de wijze waarop dit voor de kerkgenootschappen zal worden geregeld, zult u hierover meer horen, o.m. via uw eigen kerkgenootschap.

Pastoraat

Macht en onmacht in de pastorale begeleiding

Ds. H.J. Messelink

"Dominee, als u hier niet was, zouden wij allang afscheid van deze gemeente hebben genomen."

"Dominee, door u heb ik de Here Jezus leren kennen. U hebt Hem zo dichtbij gebracht; als ik U hoor, zie ik Hem."

"Dominee, u bent voor mij in de donkere periode van mijn depressie mijn verbinding met God. Ik kan zelf niet bidden, maar uw gebed is mijn band met de hemel."

Dit zijn een paar zinnestukjes die ik in de loop van de jaren meegekregen heb van gemeenteleden. Ze zijn makkelijk met andere uit te breiden. Ik heb me door zulke uitspraken altijd zeer gestreeld gevoeld. En ook zeer belangrijk. En ook wel een beetje machtig. Maar er zijn ook momenten geweest waarop ik heel andere gevoelens bij mezelf bespeurde: gevoelens van onmacht, kleinheid, verlegenheid. Als ik bijvoorbeeld een boodschap van afhouding van het avondmaal moest brengen bij iemand die wel in zonde leefde, maar ook zo'n ellendige levensgeschiedenis te vertellen had. Dan durfde ik die boodschap nauwelijks op tafel te leggen. Dan voelde ik me heel onmachtig.

De pastor eigent zich de problemen van anderen toe. Elke vraag die een gemeentelid stelt wordt zo ervaren als een appel, hier moet ik iets mee

oplossing voor hun problemen aanreikt. Appèl: mensen doen een sterk appèl op je pastorale bewogenheid en inzet: jij bent zo belangrijk voor hen. Manipulatie: mensen kunnen je een bepaalde richting opduwen, door veel emoties, huilen, dreigen met 'ik ga bij de kerk weg', of zelfs dreigen met zelfmoord.

Verwachtingspatroon: er wordt veel van de pastor verwacht (als hij bij ziekte niet geweest is, is er geen echte pastorale aandacht geweest), terwijl onduidelijk is hoever die verwachting zich strekt, oeverloosheid ligt op de loer.

Verantwoordelijkheid: mensen vertellen je hun problemen, betrekken je erbij en maken je zo heel snel medeverantwoordelijk voor wat er gebeurt.

Verantwoordelijkheidsgevoel: hetzelfde maar dan van de kant van de pastor: hij kan heel moeilijk allerlei zaken en mensen loslaten: hoe moet het goed komen als hij er zich niet mee bemoeit, hij ziet ouderlingen helemaal verkeerd optreden en hij trekt al snel een stuk verantwoordelijkheid naar zich toe. Hij

Gevoelens en ervaringen

Daar gaat het in dit artikel over. Macht en onmacht in de pastorale begeleiding. Laat ik eerst een aantal steekwoorden geven om te zien waar we het over hebben.

Afhankelijkheid: mensen zien tegen je op en verwachten van je dat je hun de

eigent zich de problemen van anderen toe. Elke vraag die een gemeentelid stelt wordt zo ervaren als een appèl, hier moet ik iets mee. Overvraagd voelen: de pastor die overal verantwoordelijkheid in voelt, voelt zich ook al snel overvraagd: hij kan echt niet alles tegelijk aan. Een gevoel van tekortschieten bekruipt hem dan zomaar.

Help. Ik kan ook niet alles. Boosheid en frustratie: de pastor voelt zich boos worden: ze denken zeker dat ik alles kan oplossen. Ze leggen veel te veel op mijn bordje. Ze lijken wel gek. En frustratie: wat leveren mijn inspanningen nou helemaal op? Doe ik zo ontzettend m'n best en wat krijg ik: stank voor dank. Ze gaan toch gewoon hun eigen gang. Ze luisteren helemaal niet naar me. Waar doe ik het allemaal voor? Kwetsbaarheid/onzekerheid: ik ben als pastor ook maar een mens, moet ik dan altijd flink zijn en de weg wijzen? Mag ik ook eens zeggen: ik weet het echt niet? Moet ik altijd m'n eigen onzekerheid camoufleren? Moet ik nu naast de mensen gaan staan, mens onder de mensen, of soms ook boven hen: ik heb toch de boodschap van God te brengen? Ben ik als zodanig nog wel herkenbaar?

Wat is mijn gezag? Durf ik nog wel gezag te spreken? Zo zegt de Here? Ik weet het eigenlijk niet.

Dat is een korte opsomming van gevoelens en ervaringen. Niet uitputtend, maar om een aanuiding te geven. Wat is nu onze plek als pastor (m/v, ik spreek steeds over een hij, omdat ik vooral van m'n eigen situatie uitga, maar het gaat natuurlijk

om mannen en vrouwen in het pastoraat)? Ik wil daar zo meteen het een en ander over zeggen, ook in wat algemenere zin. Maar ik wil graag eerst terug naar de basis, terug naar het Woord van God, voor de broodnodige ontspanning.

De kerk: Gods volkstuin

Ik neem als uitgangspunt 1 Corinthe 3: 1-15. Om het vervolg mee te maken is het goed om dat gedeelte eerst te lezen. Het is duidelijk dat het in dit hoofdstuk gaat om de kerk, de kerk-in-aanbouw, in de steigers. De kerk, waarin al-

lerlei mensen een plek hebben, met vaak heel onvolwassen gedrag. Nog niet geestelijk, zegt Paulus. Partijenschappen vormen zich. Ze hebben allemaal hun mannetje, hun leider. Paulus probeert de gemeente in die situatie iets bij te brengen over de verhouding tussen God, de ambtsdragers en de gemeente. Allereerst zegt hij dat ambtsdragers niet meer zijn dan loopjongens van God. Ze doen alleen maar wat God hun heeft opgedragen. Wat

kunnen ze: planten en water geven. Je moet dan denken aan een volkstuin. De kerk is Gods volkstuin; in zo'n tuintje zie je de mensen voorzichtig over de grond krui-

pen en eigenhandig kuiltjes graven en daar met zorg plantjes in poten. Je ziet ze steeds weer met hun emmertje naar een bron, een put gaan om daaruit water te halen om de tere plantjes nat te houden. Dat is een beeld van het werk van fulltime en parttime kerkelijk werkers. Niet altijd makkelijk werk, je moet soms diep buigen; je kunt het in je rug krijgen. Ook geen schoon werk; maar je bent wel heel intens met de grond en de plantjes in de weer. De kerk: Gods volks-

De kerk is Gods volkstuin; in zo'n tuintje zie je de mensen voorzichtig over de grond krui- pen en eigenhandig kuiltjes graven en daar met zorg plantjes in poten

Mensen kijken anders naar jou dan jij naar de mensen kijkt

tuin. Hij is de Eigenaar; pastores zijn dat niet. Gelukkig. Ze mogen voortdurend beseffen dat de gemeente niet van hen is. Het is wel een wonder dat God kleine, zwakke, kwetsbare mensjes kan en wil gebruiken om zijn kleine knechten te zijn. Beetje sjouwen met water, kuiltje graven, planten, begieten, Gods manusjes van alles. Ze mogen Gods water over Gods akker laten lopen. En nog iets moois: God zelf zorgt voor de groei. De gemeente is Gods akker en Gods bouwwerk. Hij zorgt voor alles. Hij zorgt ervoor dat mensen tot geloof komen. Hoeveel mensen Hij ook inschakelt, het zware werk doet Hij zelf. Hij geeft Christus, het fundament. Hij zorgt voor de opbouw door de Heilige Geest. Hij doet eigenlijk alles. Dat mag ons tot rust brengen en verlossen van onze kramp. Wij zijn niet overal verantwoordelijk voor. Bijvoorbeeld voor het geloof van de mensen of voor het vasthouden van de mensen. Het gaat er niet om dat wij niet ons best moeten doen; maar het grote werk

kunnen wij niet verrichten. Wij zijn watersjouwers. De gemeente is van God, de mensen met hun verleden en hun toekomst zijn van God. Dat zit dus wel goed. Ons gebed is daarom in ons pastorale werk het beste wat we kunnen doen, juist omdat we biddend loslaten en gemeenteleden met hun vaak ingewikkelde levens in de handen leggen van Hem die er wel raad mee weet.

Dat betekent niet dat we geen verantwoordelijkheid dragen. Ongetwijfeld; en God zal ons werk ook een keertje beoordelen. Dan zal er heel wat bij zijn dat rijp is voor de sloop. Maar er zal ook veel mogen zijn dat uit liefde tot Jezus gedaan is en daarom eeuwig zal be-

staan. En uiteindelijk worden we allemaal om dezelfde reden gered, nl. omdat Jezus Christus zijn leven voor ons gaf. Hij is ons houvast, we mogen bezig zijn vanuit Hem, van uit zijn offer. Dan zal God er wel voor zorgen dat het werk aan de kerk tot een goed einde komt. Hij schakelt ons in, als loopjongens en we mogen ons laten inzetten, zonder kramp, zonder angst, zonder ons overal verantwoordelijk voor te voelen. Want de kerk is van God, zijn akker, zijn bouwwerk.

Dat is 1 Cor. 3.

Nabijheid en afstand

In dit kader staat ons nadenken over macht en onmacht. Een pastor of pastorale medewerker heeft macht. Laten we zeggen 'geestelijke autoriteit'. Hij komt toch namens God en hij komt met het Woord van God. Dat moeten we niet willen ontkennen. Dat kan juist ook een gezonde afstand scheppen tussen jou en het gemeentelid. Ik las van een voorganger, die in feite die macht ontkende. Hij wilde een moderne pastor zijn

die niet boven de mensen stond. Hij liet zich bij z'n voornaam noemen. Hij kon zo fijn een luisterend oor zijn. Hij had ook in z'n opleiding geleerd: wees maar gewoon mens; mens bij de mensen. Dat lijkt heel aantrekkelijk. We zitten niet meer in een ambt opgesloten. Tegelijk kun je juist daardoor ook een stuk verwarring scheppen. Je komt heel dichtbij, naast iemand, terwijl je tegelijk nog wel komt als pastor, met de macht die erbij hoort. Anders gezegd: mensen kijken anders naar jou dan jij naar de mensen kijkt. Je moet je van je positie bewust zijn en ook van het feit dat je voor de mensen over het algemeen heel belangrijk bent, soms griezelig belangrijk. Daarom is en blijft de combinatie van na-

Pastoranten kunnen bijbel-lezen ondergaan als het ontvangen van een Woord dat aan alle vitingen van nood, twijfel en zorg een einde maakt: je moet je er bij neerleggen

bijheid en afstand van belang. Afstand ook in de letterlijke zin. Het is in mijn ogen niet verstandig naast een pastorant te gaan zitten. Dat schept zomaar een verkeerde vorm van communicatie, meer lichamenlijk dan verbaal, hoewel ik daar geen absolute tegenstelling in wil zien.

Het Woord als machtsmiddel?

Je komt met het Woord---dat is ook zo'n zinnetje---wat zeg je daar mee? De Bijbel kan op *formalistische* wijze aan het woord komen, als een noodzakelijke afsluiting van het gesprek. Samen met het gebed kan het ook een wettisch karakter krijgen doordat je lezend en biddend bepaalde zaken oplost en via deze twee middelen de pastorant beleert, vermaant of adviseert. Dat is in feite een vorm van geestelijke manipulatie. Je kunt je Bijbel ook openen om in feite je eigen onvermogen om tot een persoonlijk en geestelijk contact te komen, toe te dekken. Je kunt jezelf verschuilen achter de macht van het Woord. Je kunt het Woord ook heel oppervlakkig gebruiken door te snel of te goedkoop een bijbeltekst aan te halen en te gebruiken. De Bijbel wordt er dan even bijgehaald. Pastoranten kunnen bijbel-lezen ondergaan als het ontvangen van een Woord

dat aan alle uitingen van nood, twijfel en zorg een einde maakt: je moet je er bij neerleggen. De Bijbel wordt dan een machtsmiddel in de hand van de pastor. En soms moet een bijbelwoord een verder mislukt gesprek 'redden'. Ik geloof zeker dat het Woord ter sprake moet komen, maar het mag nooit als machtsmiddel dienen en al zeker niet om de onmacht van de pastor toe te dekken. Spreek dan liever je onmacht in een bepaalde situatie uit en vraag ruimte om na te denken en daarna met elkaar verder te spreken.

Je moet goed zien dat het misbruik van macht dus heel subtiel kan gaan. Want mensen verwachten van een pastor dat hij met hen bidt en bijbelleest. Daarin wordt ook een appèl op hem gedaan. Maar dat hij juist daar een invalshoek heeft om macht uit te oefenen en gemeenteleden te manipuleren, daar moet hij zich bewust van zijn. Dat mag je van het gemeentelid niet vragen. In een bepaald opzicht staat de pastor altijd boven het gemeentelid, er is geen absolute gelijkheid. Dat moet hij zich voortdurend realiseren.

Het kan fout gaan...

Denk aan het volgende voorbeeld. In situaties van seksueel misbruik begint het bijna altijd met het suggereren van gelijkwaardigheid en het langzaam maar zeker laten wegvallen van de afstand. Dat begint subtiel met een verbale toespelings op het uiterlijk of de kracht van de ander, wat gevolgd wordt door een lichte aanraking, een arm om de schouder enz. Maar daarin is vanaf het begin sprake van macht en machtsmisbruik bij

de pastor. Dat geldt zelfs als de ander het initiatief neemt. Een pastor heeft macht in de levens van mensen. Mensen willen door de pastor aardig gevonden worden. En elke pastor maakt kwetsbare periodes in zijn leven door.

Dat zijn de perioden waarin het gemakkelijk mis kan gaan. Juist in zo'n periode waarin je je onvoldoende bevestigd voelt in het leven, in je huwelijk, je werk, in het denken over jezelf, kan er een geweldige aantrekkingskracht uitgaan van het contact met iemand die je wel bevestigt als pastor, die zegt: u heeft iets gezegd wat zo belangrijk voor me is; of: in het contact met u gebeuren er dingen die zo wezenlijk voor me zijn; of: dit heb ik nog tegen niemand anders gezegd, zelfs niet tegen m'n eigen man. Dat klinkt allemaal heel fijn

en aantrekkelijk, maar bevat de grote valkuil van het overschrijden van grenzen, tot en met op seksueel gebied.

Als je niet beseft hoe belangrijk je kunt zijn voor mensen, heb je geen goede kijk op jezelf. Vooral beginnende pastores c.q. kerkelijk werkers kunnen een tijdje de illusie koesteren dat ze een positie in de kerk innemen die niet wezenlijk verschilt van die van anderen in dezelfde gemeenschap. Tot hun eigen schrik of schade merken ze dat dat niet zo is. Voorbeeld: je kunt een bepaalde belofte doen, zo terloops in een kennismakingsgesprek (ik kom gauw een keertje terug; of ik zal hierover nadenken en u hoort nog van me) en dat blijkt veel meer losgemaakt te hebben dan je bedoelde. Beseft dat mensen je een bepaalde mate van vertrouwen schenken om je ambt, je plek in de kerk. Er wordt een soort geestelijke macht toegekend. En met die macht is op zich niets mis. Die heb je ook nodig om bijvoorbeeld te bereiken dat iemand in een gewenste richting verandert. Maar die macht moet je wel steeds weer controleren. Macht vraagt om verantwoording.

In de praktijk

Hoe ga je nu in de praktijk om met dat gevoel van macht en onmacht, uitgezet in de steekwoorden die ik in het begin genoemd heb? Het begint bij jezelf: wat vraagt God eigenlijk van me? Als de kerk van Hem is en ook de toekomst van de kerk, vraagt Hij me in elk geval niet de kerk in stand te houden of gelovigen op de been te houden. Die geestelijke ontspanning is een absolute voorwaarde voor het pastorale werk. Jij bent niet overal verantwoordelijk voor. Vervolgens ook: als er een appèl op je gedaan wordt, kun je de vraag stellen: van wie moet

dit eigenlijk? Het zal dan vaak blijken dat het alleen van jezelf moet en van niemand anders. Ook is een helder werkoverleg van betekenis, met een kerkenraad of een begeleidingscommissie en eventueel met collega's. Een intervisiegroep waarin je steeds weer je eigen handelen ter discussie kunt stellen, aan de hand van een bepaalde casus, kan je hierbij enorm helpen. Ik doe inmiddels 13 jaar intervisie, met nog steeds dezelfde groep (1x per maand) en ik heb dat gewoon nodig. Om steeds weer m'n eigen grenzen te zien en te bepalen.

Afhankelijkheid

Vervolgens: je moet weet hebben van de afhankelijkheid die mensen voelen t.o.v. jou. Je gaat een pastorale relatie aan, je mag een rol spelen in het weer op het goede spoor zetten van de eigen relatie met God. De nabijheid van de pastor kan een veilig en vertrouwd klimaat helpen creëren zodat moeilijke zaken uit het eigen leven onder ogen kunnen worden gezien. Maar het is daarbij

wel zaak vanaf het begin je ervan bewust te zijn dat die afhankelijkheid weer voorbij moet gaan. Afbouw van een pastoraal contact, een duidelijke beëindiging is belangrijk. In de hulpverlening kan dat gebeuren door de rekening te sturen en geen nieuwe afspraken meer te maken. Maar ook in het pastoraat

is helderheid over de duur en de afbouw van een contact wezenlijk. Juist om die afhankelijkheid binnen de perken te houden. Het blijft ook nodig de spanning tussen afstand en nabijheid in pastorale ontmoetingen te oefenen. Daar moet een noodzakelijk evenwicht in zijn. Afstand (zegt Firet) is nodig omdat de pastor de problematiek van de ander niet alleen moet kunnen mee-

Als je niet beseft hoe belangrijk je kunt zijn voor mensen, heb je geen goede kijk op jezelf

Als de kerk van Hem is en ook de toekomst van de kerk, vraagt Hij me in elk geval niet de kerk in stand te houden of gelovigen op de been te houden

maken maar ook moet kunnen analyseren. Hij moet de knooppunten en moeilijkheden kunnen ontdekken. Afstand ook omdat de pastor zichzelf moet beschermen. Hij is God niet. Hij moet niet zo dichtbij willen komen als God alleen kan. Afstand ook om daarmee de eigen verantwoordelijkheid van de ander te erkennen. Je laat de ander juist in zijn kwetsbaarheid ook in zijn waarde. Tegelijk is er nabijheid in het luisteren, het inleven, maar ook in de lichaamshouding, het betrekkningsniveau, de intonatie van de stem, de woordkeus.

Relativering

Wat mij tenslotte heel belangrijk lijkt, is dat je jezelf moet kunnen relateren, ja dat je soms ook om jezelf moet kunnen lachen. Jouw rol als pastor is een bescheiden rol. Die relatering bewaart je er ook voor te veel naar je toe te trekken, de problemen van de ander tot die van jou te maken. Bewaart ook voor boosheid

en frustratie als de ander je laat vallen of op eens niet meer nodig heeft. Macht en onmacht liggen tenslotte heel dicht tegen elkaar aan. En ze raken elkaar in je eigen afhankelijkheid van de Here God. De kerk is van Hem, maar jijzelf tenslotte ook. Aan Hem ben je verantwoording schuldig. Hij zal je werk beoordelen. En het zal uiteindelijk God zijn die ieder de lof geeft die hem of haar toekomt. Dat leert je vandaag loslaten en overgeven, je grenzen stellen en in acht nemen, jezelf en de ander niet overvragen. Je bent tenslotte maar waterdrager, kleine knecht van een grote Heer.

Ds. H.J. Messelink is predikant te Zwolle-Zuid

Noot

Bovenstaand artikel is een lichte bewerking van een (praktische en persoonlijk getoonzette) lezing die ik op 18 april j.l. hield op een studiedag voor kerkelijke werkers van de Gereformeerde Hogeschool te Zwolle.

Steunpunt Gemeenteopbouw

Even bijpraten

Jeannette Buitenhuis

Ook via Dienst willen we u graag informeren over enkele actuele trainingen uit ons aanbod. Op onze website www.steunpuntgemeenteopbouw.nl staat het complete aanbod. In dit artikel aandacht voor de huwelijksstraining die Steunpunt Gemeenteopbouw samen met De Driehoek aanbiedt. Ook informatie over ons aanbod voor nieuwe ambtsdragers en tenslotte bieden we voor predikanten vijf korte intensieve trainingen aan. Naast trainingen verzorgen wij ook advies en begeleidingstrajecten. Schroom niet uw vraag aan ons voor te leggen.

Huwelijkstraining

Het is goed en opbouwend voor de gemeente van Christus wanneer gemeenteleden samen toegerust worden in het goed houden van hun relatie. In gespreksgroepen en huwelijksstrainingen kan daar aandacht aan besteed worden. Daarvoor is het echter wel nodig dat dergelijke gespreksgroepen geleid worden door ter zake kundige trainers.

Steunpunt Gemeenteopbouw heeft samen met De Driehoek een training ontwikkeld voor trainersechtparen. De eerstvolgende training – train-de-huwelijkstrainer – start bij voldoende belangstelling 12 september 2007. Wilt u meer informatie? bekijk onze website of vraag enkele folders aan via sgo@gbouw.nl

Bevestiging nieuwe ambtsdragers

In veel gemeenten zijn er nieuwe ambtsdragers bevestigd in het ambt van ouderling en diaken. Voor veel broeders is het de eerste keer dat ze bevestigd worden.

“Bent u ervan overtuigd, dat God zelf u door zijn gemeente tot deze dienst heeft geroepen?” , luidt de eerste vraag uit het bevesti-

gingsformulier voor ouderlingen en diakenen (Gereformeerd Kerkboek).

- Hoe voelt dat, die roeping van God?
- Wat houdt ‘deze dienst’ precies in?
- Wat staat me allemaal te wachten?
- Wat verwachten ‘ze’ (kerkenraad én gemeente) van mij’?
- ... en wat kan en mag ik van hen verwachten?
- Hoe zit dat met al die vergaderingen (en de manier waarop ze vergaderen)?

Zo maar een aantal vragen die rond je bevestiging op je afkomen. En met name de broeders die voor het eerst ‘tot een ambt geroepen worden’ kunnen het hier moeilijk mee hebben.

Steunpunt Gemeenteopbouw is van mening dat uitsluitend de benoeming en bevestiging tot diaken of ouderling, iemand nog geen diaken of ouderling maakt. Wij zijn er van overtuigd dat het (ook) voor een ouderling en/of diaken noodzakelijk is zich op deze taak voor te bereiden, én te blijven werken aan werken aan zijn eigen groei. Voor dat doel hebben wij een aantal praktische cursussen ontwikkeld.

Onze ervaring heeft ons geleerd dat deze cursussen er zich uitstekend voor lenen om bijvoorbeeld binnen het verband van een classis gegeven te worden.

Meer informatie over ons cursusaanbod voor (beginnende) ambtsdragers kunt u een folder opvragen of onze website bezoeken.

Praktijkgerichte trainingen voor predikanten

Je bent predikant. Vijf, tien, vijftien of twintig jaar geleden opgeleid aan onze Universiteit in Kampen. Een kwalitatief hoogwaardig opleidingsinstituut. Na de opleiding ben je aan het werk gegaan. In het bedrijfsleven begin je in een junior positie als jonge academicus. Binnen de kerken begin je direct op een plek die medior- of zelfs wel senioreisen stelt.

Wij geloven dat een predikant een grote invloed op groei en activiteit van een gemeente kan hebben. Zo zijn we er zo van overtuigd, dat hij zal moeten blijven werken aan zijn eigen groei. Vanuit deze optiek bieden we je vijf korte, intensieve en praktijkgerichte trainingen aan. Meer informatie? Bekijk dan onze website of bel met ons: 038-4270400

Het gaat om de volgende trainingen:

- Preken uit het Hart
- Beamer gebruik tijdens de kerkdienst
- Dominee: leider of lijder?
- Tijdsbeheer - vanuit het hart
- Ik & mijn kerkenraad

Interesse? Mail je vraag of je aanmelding aan Steunpunt Gemeenteopbouw: sgo@gbouw.nl

Jeannette Buitenhuis is officemanager bij Steunpunt Gemeenteopbouw

Adresgegevens Steunpunt Gemeenteopbouw

Steunpunt Gemeenteopbouw
Postbus 499
8000 AL Zwolle

Bezoekadres: Burg. Vos de Waelstraat 2
Telefoon: 038-4270400
Fax: 038-4270401
E-mail: sgo@gbouw.nl
Website:
www.steunpuntgemeenteopbouw.nl

Diaconaal steunpunt Fraude met diaconale gelden?

Een zorgvuldige controle redt niet alleen euro's

Dirk-Albert Prins

Karel is betrokken bij de diaconie. Ooit was hij actief diaken. Dat was een mooie periode. Vooral die gesprekken en het helpen bij schulden was mooi om te doen. Maar zo fit als toen is hij niet meer. De laatste jaren deed hij alleen de kas van de diaconie. Hierdoor hadden de diakenen er geen omkijken naar. Zo kon hij toch nog een steentje bijdragen. De boeken zagen er altijd verzorgd uit. Ieder dubbeltje was verantwoord. Ieder jaar de complimenten, maar of het de jongens echt kon schelen, dat idee had hij niet. Karel was met al z'n ervaring toch goed te vertrouwen.

Ooit was het bijna verkeerd gegaan. Een gift was wel afgeboekt, maar de diaken was vergeten de envelop af te halen. Kan gebeuren. Karel kwam de envelop later weer tegen en kon het net op tijd weer rechtekken. De laatste tijd zat Karel zelf wat minder ruim bij kas. Het pensioen viel wat tegen en de AOW werd er ook niet ruimer op. Een heel enkele keer leende hij stilletjes wel eens geld van de diaconale kas. De laatste tijd iets vaker. Maar hij betaalde altijd keurig terug. Maar ja, afgelopen week is z'n fiets gestolen. Uitgerekend net bij Karel, met z'n krappe beurs.

Ze zullen het toch niet merken

Altijd zorgvuldig op slot gezet. Knippen ze gewoon het slot door. Wat kon hij daar nog kwaad van worden. Zonder fiets is Karel niets. Maar dat betekent wel dat het terugbetalen aan de diaconie iets langer op zich laat wachten, want ooit zal dat vast weer lukken. Wel vervelend dat net het sluiten van de boeken voor de deur staat, en dus ook de kascontrole. Ze zullen het niet merken, dat weet hij zeker, maar het voelt toch niet goed. Maar wat moest hij anders? Karel zal nooit stelen, hij leent alleen.

Serieuze kascontrole

Zomaar een fictief voorbeeld van een dilemma waarvoor iemand met verantwoordelijkheid voor gelden zichzelf kan plaatsen. Regelmatig is in het nieuws dat misbruik wordt gemaakt van het beheer van een kas. Dit gebeurt in bedrijven, maar ook in kerken. Soms gaat het om bewuste fraude, maar soms begint het ook heel onschuldig.

Ik zou iedere diaconie, maar ook kerkenraden of wie dan ook, op het hart willen drukken om het controleren van boeken serieus te nemen. Een controle dient serieus te zijn en niet een globale check van een aantal getallen. Zoek naar de onderliggende systematiek en neem steekproeven op het niveau waarop de cijfers zijn te beïnvloeden! Een getal wat een storting aangeeft is niet te veranderen, wel het aantal euro's dat wordt gestort. Een getal dat wordt opgenomen is niet te beïnvloeden, wel het bedrag dat als steun wordt uitgekeerd. Een bedrag dat wordt doorgestort is niet te beïnvloeden, wel de organisatie naar wie het wordt gestort. Stel bij een controle ook gerust de vraag: ben je wel eens in verleiding gekomen om te sjoemelen? Welke verleiding was dat?

Welke mogelijkheden zijn daarvoor in dit systeem? We zijn er op dit gebied niet om elkaar erbij te lappen, maar juist om elkaar te behoeden. Om stiltes te doorbreken en desnoods elkaar weer op het rechte pad te brengen.

Voorbeeld van genade

Fraude komt voor binnen katholieke parochies, binnen het PKN-diaconaten ondervrijgemaakt. We zijn allemaal mensen en vatbaar voor zonde in welke vorm dan ook. Stel je voor dat er afgelopen jaar in een gemeente een situatie was van dergelijke fraude, diefstal! De diaconie heeft dit met de persoon in kwestie besproken. Gelukkig heeft deze persoon schuld

bekend, zodat er ook ruimte was om met elkaar in het reine gekomen, en bovenal met God. De gemeenteleden als betrokkenen en gedupeerden werden op de hoogte gebracht. In de ochtenddienst stond het thema 'omgaan met zonde' centraal, waarna in huiskringen hierover bijbel-

studie werd gedaan. In de middagdienst werd schuld beleden en gezamenlijk het Heilig Avondmaal gevierd. De mantel der liefde bedek-

te ook hier vele zonden, maar niet door ze onbenoemd te laten. De persoon in kwestie heeft nog nooit zoveel kerstkaarten gehad. Een voorbeeld van elkaar vergeven en naar elkaar blijven omzien. We leven tenslotte allemaal uit genade!

Kascontrole is omzien naar elkaar

Stichting Zo'n Vakantie bemiddelt in vakanties voor broeders en zusters die om financiële redenen niet op vakantie kunnen!

Heeft u een vakantiewoning of caravan die u in het hoogseizoen één of meerdere weken kosteloos aan hen ter beschikking wilt stellen?

Denkt u zelf voor bemiddeling in aanmerking te komen?

Wilt u ons werk met een gift steunen? Ons gironummer is: 2698303.

Voor meer informatie of folder + aanmeldingsformulier:

Stichting Zo'n vakantie
p/a Burg. Vos de Waelstraat 2, 8011 AT ZWOLLE
zonvakantie@gbouw.nl, tel. 038 – 420 16 29

Diaconaal Steunpunt

Mededelingen

Bijeenkomsten en jubileum

Dirk-Albert Prins

De komende tijd staan er weer verschillende bijeenkomsten op de agenda. Zorg voor een goede afvaardiging van je diaconie, dus neem je collega mee! Ook is er een bijzondere mijlpaal te melden, dus lees snel door.

Diaconaal Steunpunt bestaat 10 jaar

Een bijzondere mijlpaal: Diaconaal Steunpunt bestaat inmiddels 10 jaar. Vanaf de oprichting is DS actief geweest in de ondersteuning van diakenen. In eerste instantie werd het steunpunt nadrukkelijk ervaren als het steunpunt van de diaken. Het werk groeide, maar altijd met één gezicht. Nu het steunpunt 10 jaar bestaat en niet meer weg te denken is, is het zaak om het niet een steunpunt VOOR de diaken te maken, maar nog steeds VAN de diaken. Juist de onderlinge

uitwisseling blijft van belang. Zet je dus in ook de komende 10 jaar om via het Diaconaal Steunpunt de andere diakenen te dienen met je ervaringen, voorbeelden en vragen. Alleen dan blijft het DS dicht bij de diakenen. De website en de dienstverlening is erop ingericht om zowel halen als brengen mogelijk te maken, daarin wil DS de komende graag van dienst zijn.

CDC 2007

Ook dit jaar wordt weer de landelijke dia-

Meldpunt

seksueel misbruik
in pastorale of
kerkelijke relaties

www.dedriehoek.nl

Tel. 038 - 423 21 25

kendag, CDC, georganiseerd. Dit jaar voor de 115^e keer. Een waar jubileum. Ook het Diaconaal Steunpunt passeert dit jaar een bijzondere grens, 10 jaar. Dit jaar daarom een bijzondere opzet van de CDC. Verschillende diaconale organisaties zullen zich presenteren in een workshop. Dus je kan kiezen naar welke organisatie je gaat. Er is gelegenheid om al je nieuwsgierige, kritische of suggestieve vragen te stellen. Eindelijk eens weten hoe het nou precies zit. We hopen dat dit een waardevolle stimulans voor het diaconaat mag betekenen voor de komende jaren. Om dit ook organisatorisch mogelijk te maken vindt de CDC plaats in De Wijngaard. 2 juni 2007: Meld je dus vast aan via de DS-site!

Orientatie in het diaconaat

In de maand juni vinden ook weer enkele bijeenkomsten voor nieuwe/verse/opfrissen-de diakenen plaats:

- 12-juni in Ridderkerk
- 14-juni in Ommen
- 21-juni in Groningen

Dus meld je snel aan of attendeer je medebroeder op deze bijeenkomsten! Ze zijn zeker de moeite waard.

In september is het mogelijk de eerste ervaringen te spiegelen en de vragen die dan leven te stellen. De bijeenkomsten worden gehouden in:

- 13-sept Harderwijk
- 20-sept Drachten
- 21-sept in Middelburg!

Door deze spreiding wordt rekening gehouden met de interne inwerkprogramma's, zodat iedereen in de gelegenheid is om een van deze bijeenkomsten te bezoeken.

Inwerkplan en Talstelling

Na de positieve ervaring in de classis Assen vond afgelopen weken regionaal de bijeenkomst Inwerkplan en Talstelling plaats. Tijdens deze bijeenkomsten werd de waarde van het zorgvuldig inwerken van nieuwe diakenen opnieuw duidelijk. Veel diakenen voelden zich toch in het diepe geworpen. Zelfs op heel praktisch niveau kan het ambt onwennig zijn. Wat zijn de gebruiken? Geef je iedereen een hand voor een vergadering, en wat als je te laat binnenkomt. Hoe bereid je een vergadering goed voor? Maar ook vragen als wat zijn de beleidsspeerpunten voor het komende seizoen

en in hoeverre wordt ik geacht huisbezoeken af te leggen? Goede begeleiding in het begin van het ambt helpt de diaconie verder, zodat niet ieder jaar het wiel opnieuw uitgevonden hoeft te worden. Suggesties voor een inwerkplan zijn te vinden op de DS-site. De ervaringen van de avonden zijn daarin verwerkt!

Rond talstelling werd geconstateerd dat het imago en de verwachtingen van het diaconambt nogal eens niet overeenkomen met de werkelijkheid, of met de breedte van het diaconaat. Voor velen in de gemeente is de diaken de man die het geld uitdeelt bij financiële nood en iets doet met stimuleren van gaven. Wat dit allemaal inhoudt is vaak niet bekend. Een goed mix van denkers en doeners is voor de diaconie is belangrijk. Er zijn namelijk taken te onderscheiden op wijkniveau, maar ook op gemeenteniveau. Zorgvuldige aandacht voor mensen, maar ook beleid maken en coördinatie. Zorg ervoor dat dit beeld het imago beïnvloed, zodat niet de diaken na één periode alweer ouderling wordt, maar de opgedane ervaring weet om te zetten in goede voorlichting over en organisatie

van het diaconaat in de gemeente. Want zoals een diaken me toevertrouwde: *"Ik heb nooit geweten hoe rijk het is om diaken te mogen zijn. Er gebeurt zoveel moois, in stilte. Dat je het geloof zo praktisch handen en voeten kunt geven."* Alle reden om ook gemeenteleden te stimuleren dit te mogen ervaren.

Adresgegevens

Diaconaal Steunpunt

www.diaconaalsteunpunt.nl
 diaconia@gbouw.nl
 Tel. 038-4270480
 Postbus 499
 8000 AL Zwolle

Telef. avondspreekuur
 dinsdag 19.00-20.00 uur
 ook via 038-4270480

Bezoekadres
 Burg. Vos de Waelstr. 2
 Fax 038-4270401

Diaconaal consulent
 Dirk-Albert Prins

Column

Bedankt

Ik was er altijd zo lekker makkelijk tégen: al de kerels die bedanken voor het ambt, die weigeren om zelfs maar op het 'tal' te gaan staan, omdat hun werk dat zogenaamd niet toelaat. Poepoe, dacht ik dan, wat hebben we het weer druk met belangrijk zijn en de Mammon dienen. Alsof de laatste goeierds die zondags nog wél in het bankje zitten, doordeweeks een luizenbaantje hebben. Kom op zeg: onze vaders hadden ook werkweken van meer dan vijftig, zestig uur, en nog een paar bestuurslidmaatschappen ernaast - maar als die geroepen werden dan gingen ze zonder morren. Simon, Andreas en de Zebedeüs-zonen zeiden ook niet dat hun ondernemerschap, hun maritieme job met al dat nachtelijk overwerk, belangrijker was dan hun verkiezing tot het ambt van discipel.

Ik heb wel eens geroepen dat we op deze manier vanzelf de vrouwen in de kerkenraad krijgen: als de laatste man voor de eer bedankt heeft, treedt autonoom het Debora-scenario in werking. Maar mijn vrouw vindt dat een slecht argument. Volgens haar is het feit dat wij geen vrouwen tot de ambten toelaten, juist de redding voor het geestelijk ondernemerschap van de man. Zolang de vrouwen niet mogen, móeten de mannen wel. „Zodra de vrouwen tot het ambt worden toegelaten, doen de mannen helemaal niks meer. De vrouwen vormen nu al het draagvlak onder grote delen van het kerkelijk leven; wees blij dat de mannen tenminste nog de bestuurlijke verantwoordelijkheid moeten nemen.”

Maar ja, nu ben ik ook gevallen. Voor een baantje in de Grote Stad, zover van huis dat ik daar geregeld doordeweeks zal moeten overnachten. Waarom? Roeping durf ik het niet meer te noemen, sinds een vorig experiment op afstand mislukte waarna ik gelukkiger dan ooit in Ons Dorp terugkeerde. Waarom besluit je een baan te accepteren? Toch vooral omdat mensen die me kennen, zeggen dat ik er op m'n plek zal zijn. 'Gods handen zijn de handen van je naaste', zeggen ze wel eens; op het gebied van praktische adviezen is Gods stem ook dikwijls de stem van je vrienden. Een goede christenvriendschap biedt toegepaste bijbelkennis. Ik word dus ex-ambtsdrager. Dat heb ik ooit in deze column een 'zorgcategorie' genoemd: broeders die na jaren aan het front ineens langs de zijlijn belanden, kunnen de nieuwe kerkenraad vervelend op de nek zitten. Dus ik hoop dat ik straks geen tijd heb voor betweterij. En misschien moet ik een soort kerkelijk weekendbaantje zoeken, zodat ik me nuttig in plaats van lastig kan maken. De beamer bedienen of het drumstel bespelen of zo: we hebben zoveel ambten tegenwoordig. Met stukjes schrijven zal ik in ieder geval ophouden; zonder actuele praktijkkennis moet je terughoudend zijn met commentaar op het ambtelijk werk.

Pieters

Pieters is voorlichter geworden van de GrefoBond-fractie in het Lagerhuis. Hij schreef sinds 2000 een column voor Dienst. Een bundeling van zijn stukjes is verschenen onder de titel Ouderling in Ons Dorp bij De Wijnkuijp in Franeker; te bestellen via www.wijnkuijp.nl.